

Šiame numery

LITUANISTINĖS STUDIJOS IR STUDENTAI.
KOKS YRA PREMIJUOTASIS ROMANAS?
LIETUVIŲ ARCHITEKTŪROS MOZAIKA
MILIJONINIAM CHICAGOS DANGORAIŽY.
KŪRYBINIS JAUNIMO ZODIS
SIAURIETISKOJI VĖSA ČIURLIONIO
GALERIJOJ.
LEON FELIPE EILERASČIAI
DARIUS LAPINSKAS — IDEJŲ IR
INICIATYVOS KOMPOZITORIUS.
MENO DOVANŲ DERLIUS NEW YORKO
MIESTO SALĖSE.
"LITUANUS" JAU PENKIOLIKOS METŲ.
KULTŪRINĖ KRONIKA
FILMŲ ĮVAIRUMAI.
AKADEMINĖS PROŠVAISTĖS.

KERTINĖ PARASĖ

Lituanistinės studijos ir studentai

Lituanistika Chicagos universitete

Kaip galima spręsti iš įvairių informacinių duomenų, kalbotyros dalykas šiuo metu Amerikoje tebėra palyginti neplati, atskirtinė sritis. Svetimų kalbų lektūrų yra daug. Ypač ispanų kalbos. Ir tai prasideda jau nuo aukštesniosios mokyklos. Pastaraisiais laikais tačiau jau atsiranda pažangos ženklų, kurie kalbotyros srityje išskyla dažniausiai dėl vienokios ar kitokios įtakos, ateinančios iš Europos.

Kalbant trumpai ir neimant į platumas, būdingas atvejis yra įvykęs Chicagos universitete. Čia svečiavosi Lietuvoje gimusi kalbininkė iš Izraelio dr. R. Buchienė ir jai buvo sudarytos sąlygos praėjusiais metais skaityti šiame universitete lietuvių kalbos kursą. Kai ji išvažiavo, lingvistikos skyriaus vedėjas prof. E. Stankiewicz rūpinosi ir toliau, kad lietuvių kalba Chicagos universitete būtų pastoviu programos dalyku. Tai yra visai suprantama, nes jau gerokai išsiplėtusiuose kalbų bei kalbotyros skyriuose lietuvių kalbos kursas darosi būtinu sistemos dalyku. Ypač slavistikos studijose, fonematikos, kalbos istorijos.

Studijos ir lėšos

Būtų paprasta logika, kad įvedus lietuvių kalbotyros kursą Chicagos universiteto mokslų sistemon, lietuviai studentai visada turėtų liuanistikoj pirmenybę. Mat, iki šiol svetimtaučiai, eidami į platesnes in-

doeuropietines studijas, negalėjo išsiversti be lietuvių kalbos. Yra nemaža eilė kalbininkų, pradedant nuo jaunesniųjų ir mums žinomesniųjų — Schmalstieg, Westfal, Arumaa, Falk, Ruke, Otrębski, Toporov ir kt. ir baigiant ankstesniais — Klein, Specht, Leskien, Trautmann, Vasmer, Stang, Trubetzkoy, Saussure, Meillet, Wijk ir kt. Dabar jų darbai, kaip Otrębskio lietuvių kalbos gramatika, jau patogiai remiasi lietuvių kalbininkų (ir latvių J. Endzelino) darbais. Ir juo toliau, juo daugiau lietuvių kalbininkų mokslo darbai yra naudojami kalbotyros moksluose. Antai, dabar lietuvių kalbos vadovėlis, kurį sudarė Dambriūnas, Klimas ir Schmalstieg, yra paplitęs visame pasaulyje. Visa tai bendrai paėmus, galima numatyti, kad lietuvių studentų vieta ir vaidmuo kalbotyroje yra labai svarbi, o liuanistikos studijose galės būti net pirmaujanti.

Imant tokio didelio ir garsaus mokslo židinio, kaip Chicagos universitetas, telkiamus galimus, lietuviams studentams yra tikra proga pasireikšti dabar Amerikoje kylančiuose kalbotyros moksluose, t. y., išskirti ir pagarsėti atliekamais mokslo darbais, kaip Klimo, Senn'o, Gimbutienės, Ciplijauskaitės ir kt. atvejais. Arba imant kitus dalykus, nepraleisti progos pasinaudoti privilegijomis liet. k. kurso kreditais.

Svarstant klausimą, kas galėtų paskatinti ir patraukti

(Nukelta į 2-rą psl.)

LIETUVIŲ ARCHITEKTŪRINĖ MOZAIKA MILIJONINIAM CHICAGOS DANGORAIŽY

Dail. Aleksandra ir skulpt. Vytautas Kašubos puošia didžiuosius JAV pastatus.

JUOZAS PRUNSKIS

Didžiausias miesto bankas — First National — Chicagos pačioje širdyje pasistatė 60 aukštų dangoraižį, kuris su visu įrengimu kainuos 110 milijonų dolerių, ir vienos iš išskilingųjų salių išpuošimui pasikvietė talentinguosius lietuvius: dailininkę Aleksandrą ir skulptorių Vytautą Kašubus, kurie praeitą savaitę baigė 55-me aukšte įstatyti savo architektūrinę mozaiką. Ji buvo sukurta jų studijoje New Yorke. Pagrindinė jos kūrėja — dail. Aleksandra. Vyras jai tik talkino.

Teko juos stebėti, įtemptai bedirbančius, šiame prabangiame Chicagos banko dangoraižyje, Container Corporation of America posėdžių salę bepuošiant. Čia bus pasitarimai iš įvairių pasaulio kraštų suvažiuosiu pramonininkų, finansininkų, ir ta bendrovė norėjo moderniška, meniškai šias patalpas išpuošti. Dail. A. Kašubienė buvo pavesta architektūrinę mozaiką išpuošti dvi sienas, iš viso 300 kvadratinų pėdų.

— Kaip jūs šį užsakymą gavote, — paklausiau dailininkę, bedėstančią marmuro gabalėlius į darnų abstrakto kūrinį.

— Buvau iš juodo marmuro sudariusi mažesniame maštabe šios rūšies kūrinį, kuris buvo išstatytas parodon Waddell galerijoje New Yorke. Tai pastebėjo amerikiečių firma Interior Space Designers MBA. Jie pakvietė mane mozaiką išpuošti naujuosius

Kalifornijos banko rūmus San Francisco mieste. Tai buvo 1966 m. Darbu buvo patenkinti, ir atėjo nauji užsakymai. Praeitais metais teko sienos mozaiką papuošti Kalifornijos banko rūmus Portlande, Ore. Toliau buvau vėl pakviesta sukurti darbą iš statybinių plytų su reljefu Rochesterio Technologijos institute. Nebuvo ir čia įkūnyta kokia speciali tematika, o sudarytas toks, sakyčiau, medžiagos judėjimas. Darbar su Baltimorės miestu pasirašyta sutartis išpuošti dvi aukšt. mokyklos rūmų sienas. Išgirdus apie tuos mūsų dailininkės darbus, nebuvo nuostabu, kad ta pati amerikiečių MBA firma ją pakvietė ir Chicagoje išdekoruoti milijoninio dangoraižio salę.

Medžiagos judėjimo efektas

Čia ji savo architektūrinę mozaiką, sudaryta iš balto Carraros marmuro gabalėlių, sukūrė medžiagos judėjimo efektą, sudarydama išradingai išplanuotas, barguojančias linijas. Šiam darbui teko iš Italijos parsigabenti 2,5 tonos marmuro. Jis buvo supiaustytas į keturkampius ilgus gabalus, kurie paskiau specialia mašina buvo "giljotinuojami" į vieno ir vieno ketvirčio colio kubus, kurie nešlifuoti, o su tuo skeltu paviršiumi (split

face) ir panaudoti mozaikai. I specialiai presuoto medžio plokštes tie marmuro gabalėliai įtvirtinti skysta guma (vynil). Susidarė patvarus meno kūrinys, visas vienos marmuro spalvos, bet su įspūdingomis linijų tekėmis. Jis atsparus, galimas plauti net su muilu.

Mozaika sudaro lyg vandens paviršiuje vėjui pučiant kilusių bangų vingiavimą. Saulei bėgant ir keičiantis šviesai, žaismingai keičiasi mozaikos linijos ir šešėliai, sudarydami naujus įspūdingus. Šią mozaiką dailininkė savo studijoje kūrė pustrėčio mėnesio. Du kartu turėjo atvykti į Chicago — ne tik vietą apžiūrėti, bet ir sudaryti kontraktus, kurie teisiškai yra gerokai komplikuoti.

— Kur jūs išspecializavote šioje naujoje meniško vidaus dekoravimo srityje, — paklausiau dailininkę.

— Tai mano dvidešimties metų praktika. Pačios per save. Man teko vienerius metus studijuoti Kauno meno mokykloje, dar vienerius Vilniaus Dailės akademijoje, bet tai buvo tik pagrindai, o paskiau aš dirbau pati. Mėgstu dirbti su medžiagomis ir laiku save pritaikomojo meno dailininkė. Ypač mėgstu sunkias medžiagas. Mano svajonė buvo darbai didelį skalę. Ir susilaukiau to.

— Šį darbą užbaigusi, ką naujo pradėsite?

(Nukelta į 3 psl.)

Rašytoja Birutė Pūkelevičiūtė, devynioliktojo "Draugo" romano konkurso laimėtoja.

Koks yra premijuotasis romanas?

Jury komisijos narių nuomonės

Devynioliktojo "Draugo" romano konkurso jury komisija finaliniame savo posėdyje 1970 m. sausio mėn. 11 d. Chicagoje

iš prisijusių 12 rankraščių premijavo Vakarų slapyvardė pasirašytą romano "Rugsėjo šeštadienis" rankraštį. Voką atidarius, paaiškėjo, kad devynioliktojo konkurso laureatė yra žinoma mūsų rašytoja, poetė, režisierė, aktorė ir dramaturgė Birutė Pūkelevičiūtė.

Mūsų skaitytojui ji, be abejo, yra labiausiai žinoma, kaip 1956 m. "Draugo" konkursą laimėjusių "Aštuonių lapų" autorė. O anas romanas buvo ir yra viena iš labiausiai skaitomų knygų šioje šalyje. Visa tai kelia labai didelį susidomėjimą ir dabar premijuotą, naujuoju Birutės Pūkelevičiūtės romanu "Rugsėjo šeštadienis".

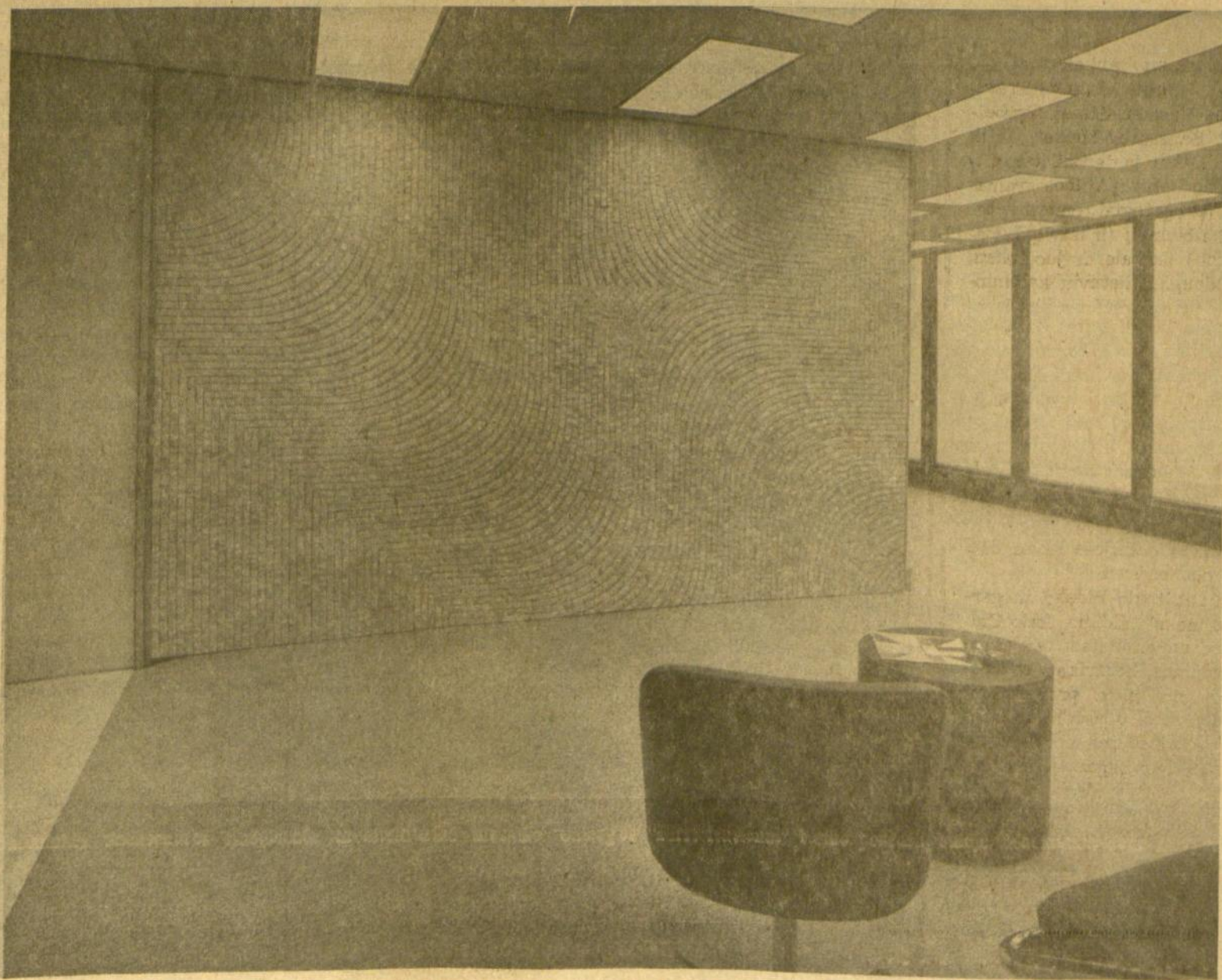
Kasmetinė "Draugo" literatūros šventė Jaunimo centre, Chicagoje, ir tūkstančių dolerių premijos įteikimas laureatei (mecenatas Zigmantas Umbražiūnas) įvyks kovo mėn. 22 d. Tikimasi, kad tą dieną literatūros bičiuliai jau galės išgity ir premijuotojo romano knygą.

Tačiau jaučiame, kad skaitytojui jau šiandien yra smalsiai įdomu sužinoti, koks yra premijuotasis romanas. Tad, konkurso rezultatui paaiškėjus, redakcija tuojau pat telefonu pateikė kiekvienam jūry komisijos nariui po klausimą. Ir štai greitosiomis jū sumesti atsakymai.

— Kokia yra premijuotojo romano tema, įvykių vieta ir laikas?

POVILAS GAUCYS: Gili psichologinė ir kartu simbolinė tema. Autorė kūrybiškai gvildena žmogaus gyvenimo laikinumą ir jo trapumą, apie kuriuos romano protagonistui nuolatos

(Nukelta į 2 psl.)

Dailininkės Aleksandros Kašubienės architektūrinė mozaika Chicagos "First National" banko posėdžių salėje. Nuotrauka Jono Dovydeno

KULTūros TEMOMS KITUR

Kūrybingojo jaunimo žodis

Klystų tas, kuris manytų, kad čionykštį mūsų lietuvištinį mokymą siekiamas aukščiausias tikslas yra vien tik pramokyti jauną žmogų žodžiu ir raštu naudotis, savo ir savo tėvų gimtąja kalba paprastam kasdieniniam susižinojimui ir daugiau niekam kitam. Klystų ir švietimo institucijos ir mokytojai, jeigu jie pasitenkintų vien tuo. Aukščiausias tikslas, visame šitime lietuviškos mokymo, manymu, yra pastangos išauginti kiek galima daugiau kūrybingojo žodžio žmonių. Žinoma, nereikia nė norėti, kad tokių išsivyskose sąlygose būtų tik šimtai. Ir gimtosios žemės laisvės metuose mokyklos jų išaugindavo tik dešimtimis. Pagaliau čia neužtenka vien tik norų ir pastangų, o reikia ir įgimto talento būti žodžio meistrui-rašytojui. Atitinkamos sąlygos, mokyklos ir visuomeniniai paskatai tik prisideda prie įgimto talento atradimo ir jo ugdymo. Ir ar tik ne per mažai j šiai išsivijoję kreičiama dėmesio?

Vis dėlto negalima sakyti, kad mūsų jaunime nėra kūrybinio žodžio talentų, kuriems pirmuosius žingsnius žengti, be abejo, padėjo ir lietuviškos mokykla ir aplamai kultūrinė lietuviškoji aplinka.

Neseniai "Atelėties" leidyklos iš leisto mūsų jaunųjų poetų, daugumoj studentų, poezijos antologija "Tiltai ir tuneliai" yra akivaizdi to teigimo liudytoja. Malonu, kad jau ir čionykštė lietuviškoji spauda į šią antologiją atkreipia rimtą dėmesį, skelbia neatkūstines jos recenzijas.

Šį kartą užsiminsime laikraščio "Darbininko" (1969 m. gruodžio 31 d.) paskelbtą gana plačią "Tiltų ir tunelių" recenziją, duodami bent porą jos ištraukų. Recenzija pradeda šitokiais bendrais, bet taipgi gana tiksliais ir įdomiais svarstymais:

"Jau Vakaruose visa jėga pasireiškė ir dominavo dar Lietuvos jūmusi ir ten pradėjusi poetinius žingsnius Bradūno — Nagio — Niūno generacija. Už juos jaunesnieji ėmė reikštis ne revoliucija prieš vyresniuosius, bet greičiau kaip jų epigonai, tęsėjai, paskiau susiradę savitus veidus.

Revoliucijos nuotaikų nejausti nė "Tiltuose ir tuneliuose", kur surink-

ta dešimties poezijos pavyzdžiai: Remigijaus Blieūno, Jurgio Bradūno, Indrės Damušytės, Kestučio Gaidžiūno, Marikos Kvietkauskaitės, Mirgos Pakalniškytės, Teresės Pautienytės, Ramunės Sakalaitės, Laimos Svėgzdaitės, Aldonos Zailskaitės.

Jie gimę tarp 1945 ir 1952, vadinasi, amžiaus riba 17-24 metai, išskyrus K. Gaidžiūną, gimusį 1939. Visi jie gimę Vokietijoje, išskyrus vėl Gaidžiūną, gimusį Kaune, ir Sakalaitę, gimusią Kanadoje. Dalis jų studijas baigė, kai kurie tebestudijuoja. Visi jie yra augę jaunimo organizacijose — ateitininkuose, skautuose, neolituose. Kai kurie aktyviai tebedirba organizacijose, bendruomenėje.

Visi jie yra augę ir tebėra veikiami didmiesčių aplinkos. Rinkinio leidybų žodžiais: "Jie brenė ne lietuviško šilo pavėsy, bet Vakarų civilizacijos mūruose. Todėl ir jų kūrybinis pulsas plaka ne betarpiškai išgyventu rugio varpos lingavimu, o greitkelių ritmu". To ritmo pobūdį galima žiūrėti išreikštą ir rinkinio vardu — Tiltai ir tuneliai. Tai judėjimo, dinamikos, tempo ir nežinios išraiška".

Toliau recenzentas, labai akylai perbėgęs per kiekvieno antologijoje dalyvaujančio mūsų jaunojo poeto kūrybą, svarstymus baigia lyg ir viską reziumuojančiomis išvadėmis minintimis:

"Jei būtų klausimas: kuris iš ašon dešimties duoda daugiausia vilčių, atsakymas vargiai būtų įmanomas. Galima tik atsakyti apie tai, kas čia duota... Taip vertinant, atrodo stipriausia išgyventa ir apvaldyta Kvietkauskaitės.

Jei tikrovės įžvalgumas žvilgsnio aštrumas priklauso prie poetinių sugebėjimų, tai jo aptinkam Pakalniškytės, Svėgzdaitės, Zailskaitės eilėraščiuose.

Jei mokėjimas pergyvenimą apibūdinti yra kita poetinė dorybė, tai jo randam Bradūno, Damušytės, Sakalaitės poezijoje.

Pakalniškytė pasisako prieš "retorišką" pasididžiavimą "jaunais poetais". Ji nori "rimtos kritikos", kuri "skatina poezijos augimą". Skatnamosios retorikos žodis čia ir nereikalingas, nes tie, kurie čia skel-

bia savo eilėraščius, jaučia reikalą rašyti, ir, anot Gaidžiūno, "dabar sustoti jau neįmanoma". O geriausia kritika jiems bus jų pačių pirmyn bėgantieji metai. Su metais atsikvėps manieras ar plokščios formos, aštrės jų konkretus gyvenimo tikrovės suvokimas ir jų santykis su tikrove, stiprės jausmo ir minties suglaudimas ir atbaigta poetinė vieneta, ateis mokėjimas istoriškai žiūrėti į poezijos formų ir temų raidą, kuri reikiąsi pasikartojančiom bangom.

Su dėkingumu tektų vertinti leidybų iniciatyvą pristatyti jaunuosius, kurie ir seniesiems įdomūs. Galima apgailestauti, kad dešimtukas nepaillustruotas nuotraukom. Galima ir pagėdauti ateičiai, kad organizuotų rinkinį jaunųjų pasakojimų, kurie mažiau praktikuojami, bet dėl to ypatingai skatinti ni.

Reikia tikėtis, kad šitas toks retas ir tokią gerą pradžią reiškiantis mūsų jaunųjų rašto žmonių žingsnis, ras atgarsio dar lietuvišką knygų skaitančioje ir perkančioje visuomenėje. Antologija neturėtų pasilikti vien tik leidyklos lentynose. Jaunimo pastangos vertos visų dėmesio ir paramos.

Vytautas Remeika Veidrodė

— Nuo nagų pažink paukštį.
— Nuo veido pažinsi žmogų.
— Pasiutusį miltų pasiutusį ir košė.
— Oželis vos užgimęs, o jau kp. žilas.

Vytautas Remeika Gerosios Vilties baras

Iš parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoj

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

studentus į kalbotyros studijas, yra suprantama, kad pirmiausia reikalingi gabumai ir palinkimas į kalbotyros dalykus, o po to jau eis apsisprendimas stoti į Chicago universitetą. Jei studentui lietuviui stoka lėšų, ruošdamasis stoti į tą universitetą, jis galėtų paieškoti paramos lietuvių visuomenėje. Yra žinoma, kad Chicago Lietuvos prekybos rūmai kasmet skiria stipendijas; yra darvė stipendijų ir pavieniai asmenys; gi pastaruoju laiku Lietuvos fondo pinigų yra nukreipiama studentams remti. Be to, gali atsirasti ir kitų organizacijų, kurios susidomėtų lietuvių kalbotyros studijų skatinimu ir studentų rėmimu. Toliau, studentui įsitrukus į studijas, jį imtų jau remti ir pats Chicago universitetas iš įvairių savo fondų. Aplamai būklė vertinant, matome, kad pinigų visur yra, tik reikia lietuviškos studijų organizacijos, galėtų daugelyje atvejų ateiti studentams į pagalbą.

Mokslininkai ir mokslo sritis

Imant tą faktą, kad pirmoji lietuvių kalbos gramatika buvo parašyta Kleino, nelietuvio, ir kad pirmosios lietuvių kalbos studijos kilo jau gerokai nulie-

tuvėjusioj Mažojj Lietuvoj (Karaliaučuje), susidaro labai neįprasta lietuvių kalbos mokslų istorija. Dauguma svetimtaučių ir svetimšalių kalbininkų lietuvių kalbos pramoko savamoksliai, bet nemažas jų skaičius, jau šiame šimtmetelyje — Senn's, Brender'is, Falk'as, Arumaa, Westfal'is, Ot-rėpskis — lietuvių kalbos išmoko Lietuvoje. Dabartinu metu retas kas važiuotų į Lietuvą studijuoti, kai ten visur primetama rusų okupanto valia. Bet lietuvių patys šiandieninėje Lietuvoje kalbotyros mokslus vis dėlto yra gražiai pavarę į priekį. Svarbiausieji ten leidiniai bus Būgos ir Balčikonio pradėtas didysis lietuvių kalbos žodynas ir jaunesniųjų lietuvių kalbininkų leidykla pilnoji lietuvių kalbos gramatika. Vokietijoje Frenkelis išleido platų etimologinį lietuvių kalbos žodyną, o Senn'as su Saliiu pabaigė leisti didelį lietuvių vokiečių kalbos žodyną. Jonikas išleido lietuvių kalbos istoriją, o Sals sudarė išsamų vardiną prielietuvių žemėlapių. Toliau, kiti ir kita.

Dar nėra pilno lietuvių asmenvardžių ir vietovardžių žodyno, nėra lietuvių kalbos sinonimų žodyno, nevertotųjų lietuvių kalbos žodžių (archaizmų, tar-mizmų, barbarizmų) žodyno,

tonetikos (intonacijos) tyrinėjimų, struktūrinių lietuvių kalbos tyrinėjimų ir taip toliau.

Turint vienintelį Amerikoje lietuvių kalbotyros centrą Chicago universitete, tas universitetas galėtų lietuviams išsivijoję pasidaryti centru, lenktyniuojančiu net su Vilniaus universitetu. O tai viskas būtų lietuvių kalbos tyrinėjimų naudai ir jos, kaip mokslo objekto, įtvirtinimui ir paskleidimui pasauline plotme.

K. A. Girvilas

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadienis 10-11 val. Trečiadi. uždaryta. Ligoniai priimami susitarus
Ofiso telefonas: PR 8-3239
Rez. telef. WAlbrook 5-5076

Rezid. Telef. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS GINEKOLOGINĖ CHIRURGIA
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirma liguoniai pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti 374-8012

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo Takų Chirurgija
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

Koks yra premijuotasis romanas?

(Atkelta iš 1 psl.)

primena mirtis asmenyje pono Mors, pavadusiu jam nustatytą laiką sutaisyti retą laikrodį. Žmogus, nenorėdamas paveltuoti, turi skubėti įvykdyti savo uždavimą.

Ivykiai vystosi pirmojo pasaulinio karo metu Rusijoje, vėliau Lietuvoj ir mūsų dienų Chicagoj.

— Koks yra giluminis premijuotojo romano piūvis ir stilistinis bei forminis jo apvalkalas?

DALIA KUČENIENĖ: Žmogaus lenktynėse su laiku neišvengiamas pralaimėjimas. Samoningas mirties šešėlio pripažinimas. Bandymas pasipriešinti pražūties lečiaiui. Dvidešimto amžiaus romano protagonistas šaltas derybų dialogas su mirtimi. Nebesūdoma, kaip siūlė Faustas Mefistui, siela. Taipgi jo motyvas čia altruistinis.

Šalia šios pagrindinės mirties tematikos paraleliai vystoma sielvartinga žmogaus netobulumo bei kančios sąvoka. Konkrečiai visa tai iliustruojama laikrodinuko nesugebėjimu išsivaduoti iš profesinio mėgėjiškumo rėmų. Norint pasiekti mechaninio preciziškumo, tenka rinktis: būti profesionaliu tobulu, nužmogintu robotu, ar likti tegu ir ne taip tobulu, bet laiko grėsmėje gyvu, gailestingu žmogumi?

"Rugsėjo šeštadienio" stilistikoje stipriai atsispindi fizinio ir mechaninio pasaulio įtaka: fizinų detalių introspekcija, sąmoningas skubotumas, intelektualizuota gyvenimo samprata. Stilūs banguoja kartais einančio, kartais stovinčio laikrodžio mechanizmo preciziškumu.

Savo forminiu apvalkalu romanas primena autorės "Aštuonių lapų" techninį apipavidalinimą. Skirtumas toks: ankstesniajame veikale skyrus atskleidžiant lyriškųjų psalmių žodžiai, dabartiniam romane — grafiškajai laikrodžio piešiniai, kurie naujų skyrų tekmeje vis artėja prie mirties išmuštosios valandos. Šio forminio apvalkalo technika, kuria autorė iliustratyviai pabrėžia lenktynes su laiku, patiesinančiai riboja įprastinį autorės lyrizmą.

— Kaip vertintumėt, arba geriau, kaip turėtumėt pasakyti apie šiu metų premijuotąjį romaną aštuoniolikos "Draugo" konkursų apžvalgoje?

ANATOLIJUS KAIRYS: "Draugo" romanų konkurso devyniolikos metų istorijoje tefigūruoja dvi moterys: Alė Rūta ir Birutė Pūkelevičiūtė, kuri apvainikuojama čia antrą kartą. Jau vien šis faktas intriguoja. Nėra abejonės, kad "Rugsėjo šeštadienis" bus įrikuotas į geriausių, "Draugo" konkursuose premijuotųjų romanų eilę.

Naujasis romanas įdomus dar ir tuo, kad jo veiksmas vyksta Chicagoje, o konkrečiai — Marquette Parke, ir kad gyvenimo prasmės simbolika pristatoma gana realistiniu stilium, nors patiesiausias herojus, leidamas sa-

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštadienis 3-4 val. Trečiadi. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

Rezid. Telef. 239-4683
DR. P. TERŠKIS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS GINEKOLOGINĖ CHIRURGIA
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirma liguoniai pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti 374-8012

Ofiso tel. HE 4-5758
DR. M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradienis, penktadienis 2-9 v., šeštadienis 10-11 p.p. Ligoniai priimami pagal susitarimą

vo gyvenimo valandas, daugiau vadovaujami percepcija jausmais, negu logika, taigi — realiam fone nerealiūs veiksmai.

— Kas labiausiai, Jūsų manymu, patrauks "Rugsėjo šeštadienyje" premijuotojo romano skaitytojus?

PRANAS RAZMINAS: Manau, kad "Rugsėjo šeštadienis" patrauks skaitytoją savo kūry-

Dr. Ant. Rudoko kabineta porėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penktadi. 10-4; šeštadi. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akušerija ir moterų ligos Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namu-rezid. — PProspect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKŠA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penktadi. 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 West 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v., šešt. nuo 9 iki 12 val.: arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7978
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

Ofiso ir buto tel. Olympe 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadi. ir šeštadi. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIŪNAS
5540 S. Pulaski Rd.
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
Valandos pagal susitarimą
Skambinti 585-2525
Telef. veikia 24 val.

Tel. — REliance 6-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS (Lietuvis ardytojas)
3925 W. 59 Street
Val.: pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak., šeštadi. 12-2 val. p. p., trečiadi. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7158 South Western Avenue
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penktadi. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiadi. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p.p. Šeštadi. 11 val. ryto iki 3 val. p.p.
Ofiso telefon. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

Tel. ofiso ir buto Olympe 2-1159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išklyrus trečiadienis
Šeštadienis 12 iki 4 popiet.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEmlOCK 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7777. Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmad., ketv. 6-8 val., antradi. ir penkt. 1-4 val. Valandos pagal susitarimą
PLATINKITE "DRAUGĄ"

bišku ir psichologiškai įtikinamų žvilgsnių į instancijos jaunos šeimos dramą.

— Koks buvo Jūsų pirmasis įspūdis, premijuotojo romano rankraštyje perskaicius?

GRAŽINA TULAUSKAITĖ-BABRAUSKIENĖ: Šis romanas daro įspūdį klasikinio, neužmiršamo veikalo, ramiai parašyto subrendusio žmogaus, gerai pažįstancio gyvenimą ir giliai galvojančio apie jo prasmę ir trapumą. Manau, kad veikalo gilumas taip pavergs kiekvieną rimtą skaitytoją, kad jįsi negalės tuo kūriniu negyventi.

Ofiso HE 4-1818 REZ. PR 6-9601
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirm. ir penkt. 2 — 8 p. p. Antradi. ir ketv. 9 — 11 v. r. ir 4 — 8 p. p. Šeštadi. 9 v. r. iki 12 d.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tūkrinta akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta trečiadi.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
5159 South Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą
Trečiadienis uždaryta

Telef. — 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 South Kedzie Avenue
Val., pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. 8 v. r. iki 9 v. v. Trečiadi. ir šeštadi. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290: ofiso ir rezidencijos
Pirma liguoniai tik susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Luksty, Pilslės ir Prostato Chirurgija
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val.: anrad. nuo 2-5 popiet, ketvirtadi. nuo 6-8 vakaro.
Ofiso tel. 776-2880; Rezid. 448-5545

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIA PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill.
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 639-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. GRovelhill 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p.p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p.p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
TELEFONAS 925-9296
Valandos: 2-8 v. v., penktadi. 10-12 v. r., 2-3 v. vak. Šeštadi. 1-4 v. vakaro. Sekmadi. ir trečiadi. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PProspect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., trečiadi. ir penktadi. 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. r. Šeštadi. 2-4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 6-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirma liguoniai tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

Tel. PProspect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val.: pirm., antradi., ketv. 6-8 val. vak., penkt. ir šeštadi. 2-4 popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-5480
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street

Val.: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Trečiadi. ir šeštadi. pagal susitarimą
Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Val.: pirmad., antradi., penktadi. 1-4 ir 6-8 v. v., ketvirt. 6-8 v. vakaro. Šeštadienis 11-1 val. popiet.

LIETUVIŲ ARCHITEKTŪRINĖ MOZAIKA

(Atkelta iš 1 psl.)

— Teks nusiskubinti į Contemporary Crafts muziejų New Yorke, kur bus architektūrinių aplinkų paroda ir kur esu užangažuota įrengti kontempliacijos kambarį. Ji sukuriant, susidarys tokios temtos sienos, prasidedančios apskritimu ir užsibaigiančios kvadratu (12 ant 12 pėdų). Šviesa trykš iš grindų, po kurias parodos lankytojai vaikščios.

— Eilę metų bedirbdama architektūrinėje mozaikoje, jūs geriau pažinote šią sritį. Ar jai yra kokia ateitis Amerikoje?

— Galiu atsakyti vienu žodžiu — ateitis neribota. Kas nori dirbti šioje srityje, dirva be galo atvira. Daug galimybių lietuviams, kurie turi natūralų medžiagų pajautimą. Pareikalavimas didelis, o menininkų, kurie nueitų į architektūrinį meną, beveik nėra. Jei tik mūsiškiai turėtų patraukimą, labai skatinčiau šiuo keliu pasukti. Čia, žinoma, reikia orientuotis architektūrinuose braižiniuose, bet tai nėra neįkandama problema išmokyti. Kas dėl pragyvenimo, tai du stambesnio pobūdžio darbai jau gali metus laiko šeimai išlaikyti.

— Ar nesiruošiate, gavusi tokį platų šioj šakoj patyrimą, atidaryti šios šakos mokyklą?

— Mano visas darbas — namie, savo studijoje. Jei yra koks pašalinis žmogus, tiesiog negaliu dirbti. Jeigu kas iš jaunų lietuvių domėtusi architektūrinio menu, mielai kviesčiau atsilankyti, pasikalbėti.

— Ar daug jums reikėjo laiko išsispécializuoti?

— Kaip jau minėjau — 20 metų. Nieks per naktį nepasidaro! Gį prieit prie svarbesnių užsakyimų padėjo paroda.

— Kokios jūsų ateities viltys?

— Dirbti, kas bus prie širdies.

— O kas jums daugiau būtų prie širdies?

— Parodys ateitis.

— Ar šalia šių užsakyimų kuriate ir sau ką?

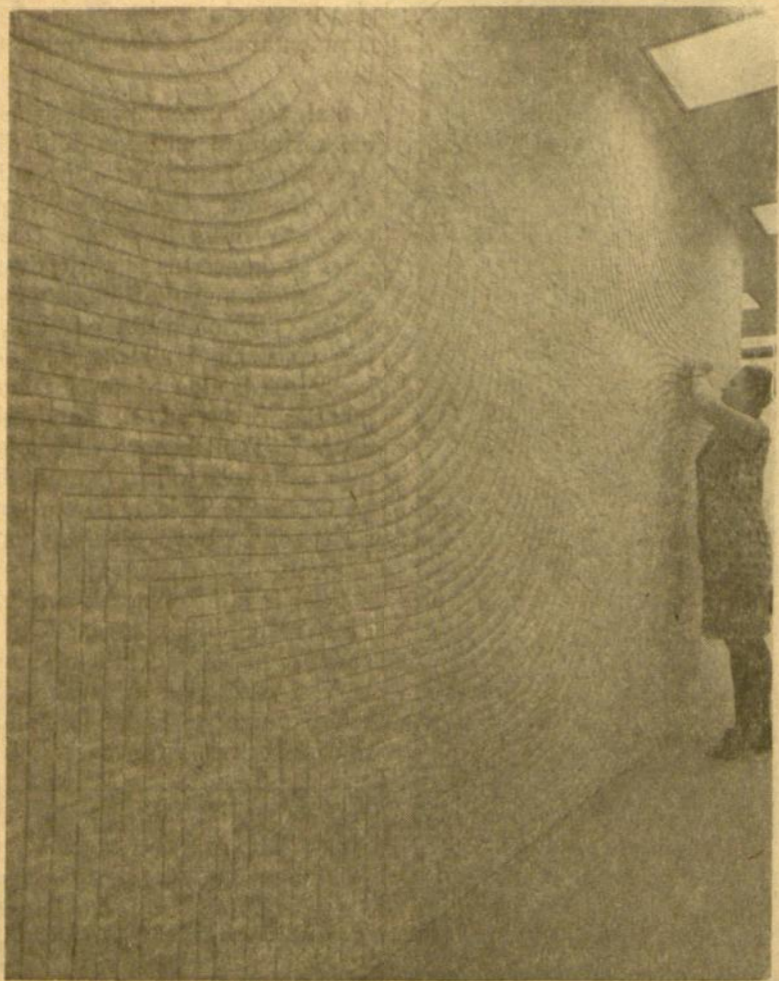
— Visą laiką. Bet nedarau mažų darbų. Mane domina erdvės problemos, šešėliai. Studijuojau juos mene. Šis kūrinys ir atsirado, sprendžiant, kas yra judėjimas mene.

— Atrodo, kad jūs esate linkusi į moderniškesnius sprendimus...

— Čia nėra tradicinis kūrinys. Tiksliau galėtume pasakyti, kad medžiaga tradicinė, o panaudojimas modernus ir abstraktus. Daugiau konservatyvesnis mano paskutinis darbas buvo spalvoto Venecijos stiklo mozaika Nekalto Prasiđėjimo šventovėje Washingtone, kur yra ir lietuvių koplyčia. Tačiau mano mozaika ne koplyčioje, o pačioje šventovėje. Tema — Visatos Ma dona, apsupta įvairių pasaulio rasų ir tautų...

Su skulptoriumi V. Kašuba

Besikalbant su dailininke, teko stebėti prie kitos sienos beplūšantį jos vyrą, skulptorių Vytautą Kašubą. Jis taipgi savo darbais atkreipė didžiųjų firmų dėmesį. Neseniai Bostone, Prudential rūmuose, kurie yra taip didelis pastatas, kaip Rockefellerio centras New Yorke, jis talkino apatiniame aukšte įrengiant koplyčią, kurią globoti pakviesti tėvai pranciškonai (amerikiečiai). Čia jis iš švino sukūrė eilę religinių figūrų. Visų pirma — natūralaus dydžio Dangaus Karalienė, kurios fone žvaigždės, mėnulis, įjungiamas į erdvę. Antroje jo sukurta figūra — Šv. Antano, kaip pamokslininko, laikinio knyga ir kryžių. Figūra primontuota prie sienos, fone namai, vaizduojant šventąjį pamokslaujantį miesto aikštėje. Trečia tai didmiesčio koplyčiai figūra — Šv. Judo apaštalo, keliaujančio prie vandens ir skleidžiančio Evangelijos mokslą. Dar mūsų skulptorius sukurs tai koplyčiai Šv. Pranciškaus figūrą. Visos tos figūros plaktuku iš švino plokštės išplaktos, smūgius vis kertant iš antros pusės, atitinka-

Dail. Aleksandra Kašubienė baigia įrengti savo mozaiką milžiniškame Chicagos banke. Nuotrauka Jono Dovydeno

mai plokštę išlankstant. Figūros susidaro trijų dimensijų, pilno apskritimo. Prie sienos primontuota figūra sudaro skulptūros išspūdi. Joms sudaromas savas fonas, kur išgraviruoti įvairūs ornamentai.

Prie šio darbo mūsų dailininkui teko praleisti 4 mėnesius. Šią techniką jis pirmą kartą panaudojo pasaulinėje parodoje New Yorke, Vatikano paviljone, taip švino plokštelėje išskaldamas raišles. Tai turėjo didelį pasisekimą. Šia pačia technika jis buvo pakviestas sukurti Šv. Bonaventūros figūrą to pat vardo universitete, prie Buffalo, N. Y. konferencijų salėje. 1968 metais jis buvo pakviestas restauruojamoje pranciškonų bažnyčioje Denver, Colo. sukurti krucifiksą. Užsakyką gavo iš Fr. Kajeton Bauman firmos. Ji pavadinta įsteigėjo vardu. Tai buvo pranciškonas, baigęs architektūrą. Dabar miręs. Firma pasiliks ir toliau, tik kitu vardu.

Skulptorius Kašuba taip pat dabar ruošia projektus bareljefų aklųjų namams Jersey City, N.

J. Čia kūriniai bus iš medžio, kad aklasis galėtų maloniai gėrėtis kūriniu, jį liedsamas rankomis ir nepajustų to šalto išpūdžio, kurį sudaro metalas.

— Kaip jūs įsisavinote tą neįprastą švino išplakimo techniką?

— Pats joje įsismaginau. Didėjo veržlumas šioje srityje, atsirado ir technika. Principas buvo seniai žinomas, bet pamirštas ir dabar mažai kieno naudojamas. Viena švino bendrovė JAV-se norėjo suruošti parodą, kad aktyviai galėtų pademonstruoti, ką galima padaryti iš švino. Deja, bendrovei tepavyko surasti du skulptorius, atliekančius didesnius darbus šioje šakoje. Tad paroda ir neįvyko. Bet ši technika daugelį stebėtojų yra prie širdies. Kaip sakoma, matyti dailininko pirštų nuospaudos kūrinyje. Kur sudavė plaktuku, ten ženklas ir paliko.

Dirbu visose technikoje — akmuo, medis. Bet dabar esu daugiau pamėgęs šį kūrimą plaktuku iš švino plokščių. Kitoje technikoje tenka kartais susidurti

su figūrų perliejimu, o čia pasilieka originalus darbas su visu šviežumu. Darbo iš medžio — žinomas efektas, o čia susidaro toks naujas vaizdumas. Ta pati figūra šioj technikoje kitokia. Iš akmens sunku išgauti taip plonas detales.

— Amerikiečiai yra daugiau praktiški žmonės. Architektūroje jiems pirmoj eilėj rūpi patogumas, praktiškumas. Kaip jūs manote, ar šioje šakoje skulptūrai yra kokia ateitis?

— Anksčiau buvo platesnės galimybės religiniame mene, bet dabar bažnytiniame gyvenime kas kart ryškiau iškeliamos socialinės problemos ir turimas lėšas linkstama nukreipti į mokyklų statybą, kitus socialinius pagerinimus, siaurinant užsimojimus meno pareikalvimuose. Tačiau civilinėse statybose dabar daugiau išryškėja meninė sritis. Kai kuriose valstijose net priimti nuostatai, kuriais reikalaujama, jog tam tikras statybos lėšų procentas eitų meno puošmenims. Todėl ateities galimybės pasilieka šviesios.

— Ar pildant užsakymsus nesijaučiate savų kūrybinių polėkių suvaržymo?

— Ir architektas, kuris kviečia menininką, ir užsakytojas žino kveičiamojo stilių, kuriame menininkas dirba, ir kviečia tokį, kuriam numatytas kūrinyb būtų artimiausias. Be abejo, tenka daryti kompromisų.

— Ką kuriate, kada galite pats iniciatyva kūryboje reikštis?

— Bazuojusi žmogumi, ne abstraktu.

— Besigilindamas skulptūros srityje, ką esate pastebėjęs: kiek stipriai šioje srityje reikiama Europoje, ir kaip ši šaka stipri Amerikoje?

— Negaliu daug pasakyti apie Europą, nes mažai to kontinento skulptūrą pažįstu. Tačiau Amerikoje skulptūra klesti, ja labai domisi. Skulptūros, kaip ir apskritai meno, centras čia yra New Yorke.

— O kaip ši meno šaka dabar stipri Lietuvoje?

— Techniškai Lietuvos skulptoriai padarė didelę pažangą. Deja, jie neturi laisvės spręsti modernųjų problemų. Nors tikrumoje, mes daugiau patiriame apie tų oficialiųjų skulptorių darbą, ir sunku žinoti, ką savo studijose dirba tie, kuriems tenka kurti daugiau uždarai.

Siaurietiška vėsa Čiurlionio galerijoje

Dailininko Vytauto Remeikos paroda aplankius

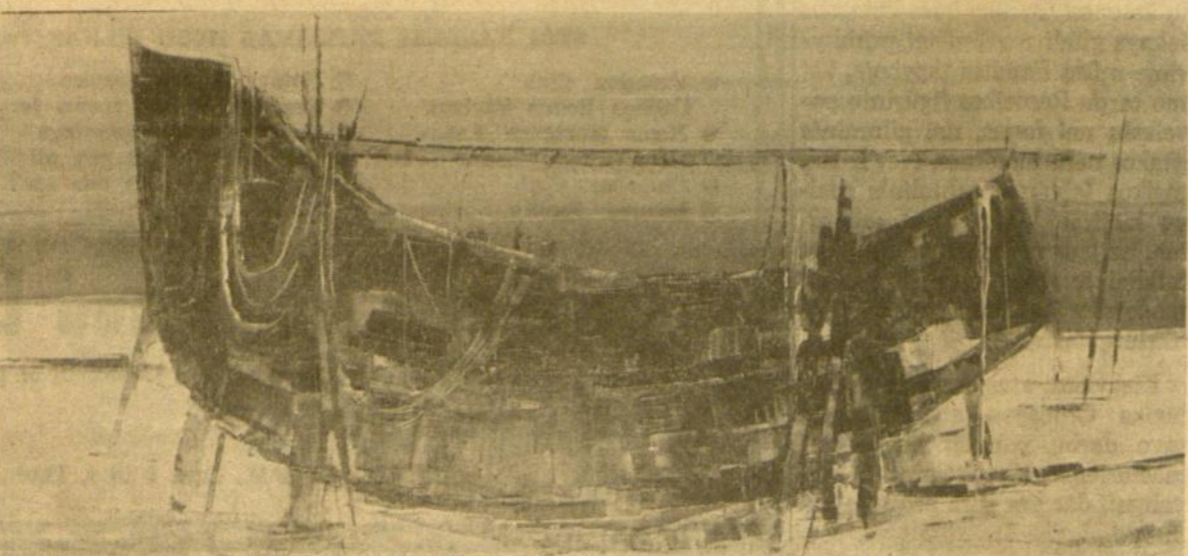
KAZYS BRADŪNAS

veikslių dvelkiantį šaltį ir tokią, kažkur įsimintą žiemos prieblandą, kurioje žmonių figūros, sustingusios paveikslų rėmuose, kažko laukia, kažko klausosi, lyg ledo sproginėjimo šiaurės ežeruose. Jeigu tokioj parodos aplinkoj pajėgtume įsivaizduoti saulėje degančius Van Gogho Pietų Prancūzijos peizažus, tai būtų suolis beveik iš ledo į ugnį. Tačiau nei ugnis, nei ledas savaime paveikslu vertės nenustato. Vertė glūdi paslaptįje, kaip pats dailininkas kūrybiškai pajėgė su ledu ar su

saule susidoroti.

Kalbant čia apie Vytautą Remeiką, galėtume drąsiai pasakyti, kad ta šaltoji šiaurė bene bus jo tikrasis kelias, kaip Van Goghui tokiu buvo saulėtieji Pietūs.

Nei liepsnojančių spalvų kaleidoskopo peizažuose, nei agonomis plazdančių rūbų, nei rožinių skruostų portretuose Remeikos tapyboje nerisime. Šiaurietiškoje aplinkoje, o gal net ir vėsioje savo dvasios gėlmėje, spalvinių kontrastų neieškodamas, dailininkas galėjo atkreipti visą savo dėmesį į labai įvairių tos pačios, daugumoj taipgi vėsios, spalvos įvairausio tono panaudojimą (Nukelta į 4 pusl.)

Vytautas Remeika

Senas laivas

"Aš išeinu, nepajutęs sėjos ir šviesos bučinio..." (Leon Felipe)

Nuotr. V. Mažello

LEON FELIPE

DIALOGAS TARP POETO IR MIRTIES

O Mirtie! Jau žinau tave esant čia. Truputį palauk. Jau trys. Ar mes esime, kai dings žvaigždės, kai pragys gaidžiai, kai pirmoji šviesa savo trimu riktels nuo kalvų.

kai saulė pravers tarp dangaus ir žemės raudoną properšą?

Nei kada tu pasakysi, nei kada aš panorėsiu.

Atėjau parašyti savo testamentą. Kai parašysiu savo paskutinį burnojimą,

iškiris man plunksna, suduš rašalinė, niekam jos nepajudinus,

išsilies rašalas ir, tau nepastūmus, plačiai atsivers durys.

Tada mes eisime. Tuo gi tarpu...

Savo dalgę ir mano lazdą pakabink koridoriuje ant gembės

ir sėskis... Sėskis ir lauk!

KAIP TU ...

Akmeni,

mano gyvenimas

kaip tavo. Kaip tavo,

mažas akmenėlis;

kaip tavo,

lengvas akmenis;

kaip tavo

žvirgždė, belekias

grindiniu

ir takais;

kaip tavo,

kuklus plentų žvyre;

kaip tavo,

kai liūčių dienomis

nugrimzti į purvyną,

o vėliau

žybčioj

po kanopomis

ir po ratais;

kaip tavo, kuris netikai

būti prieangio

akmeniui...

nei teismo rūmų akmeniui,

nei bažnyčios akmeniui...

Kaip tavo,

klajojusis akmuo...

Kaip tavo,

kuris gal esi skirtas

būti vien mėtyklės

mažu

ir lengvu

akmenėliu.

DANGUN ŽENGIMAS

Ir palieki, šventasis Ganytoju, savo kaimenę šioje gilioje, tamsoje pakalnėje...

FRAY LUIS DE LEON

Pas mus atėjo,

bet tuoj išėjo.

Atėjo... mums nužymėjo mūsų pareigą

ir išėjo.

Gal būt už to debesio

yra kas triušia

lygiai kaip ir mes,

ir gal žvaigždės

tėra tik apšviesti langai

dirbtuvės,

kur Dievas taip pat turi

skirstyti darbą.

Pas mus atėjo,

bet tuoj išėjo.

Atėjo... pripildė mūsų brangenybių dėžę

milijonais amžių ir amžių,

mums paliko įrankius

ir išėjo.

Jis, kuris viską žino,

žino, kad būdami vieni,

be į mus žiūrinčių dievų,

mes našiau dirbsime.

Už tavęs nėra nieko. Nieko.

Nei mokytojo, nei pono, nei šeimnininko.

Tačiau laikas tau priklausos:

Laikas ir tas kaltelis,

su lūriu Dievas pradėjo kūriniųj.

IR DABAR AŠ IŠEINU

Aš išeinu, negavęs savo palikimo,

negyvenęs savo namuose,

nedirbęs savo sode,

nepajutęs sėjos ir šviesos bučinio.

Aš išeinu, nedavęs savo derliaus,

neįžiebęs savo žiburio,

nepadalinęs savo duonos...

Aš išeinu, įjėm neteikęs mano turto...

Aš išeinu, teišmokes iš jūsų tik šaukti ir keikti,

mindyti gėles ir uogas...

Aš išeinu nematęs Meilės,

su karčiom lūpom, pilnom putų ir prakeikimų,

ir su ištiesiom ir pastirusiom rankom, ir sugniaužtom kumštīm, reikalaujamas teisybės čia, o ne karste.

KAIP SKAUDI!

Kaip skaudu, jeigu šis kelias būtų labai ilgas

ir visad kartotusi

tie patys kaimai, tos pačios užėigos,

tos pačios bandos, tie patys vežimai!

Kaip skaudu, jeigu šis gyvenimas tęstųsi

— tas mūsų gyvenimas —

tūkstantį metų!

Kas begalėtų jį išgyventi?

Kas skaito Istorijos dešimtį amžių

ir jos nemeta, matydamas tuos pačius įvykius,

tik skirtingais laikais nutikusius?

Tie patys žmonės, tie patys karai,

tie patys tirnai, tos pačios grandinės,

tie patys sukčiai, tos pačios sektos,

ir tie patys, tie patys poetai!

Kaip skaudu,

kad visad taip bus, visad, visad!

ZINOME

Zinome, kad nėra pažadėtos

žemės, nei žvaigždės.

Tai zinome, Viešpatie, tai zinome

ir kartu su tavim vis tebetriūsiame.

Zinome, kad tūkstantį ir tūkstantį kartų

vis ir vis stabdysime mūsų vežimą,

ir kad tūkstantį ir tūkstantį kartų žemėje

vėl pakelsime

mūsų seną padangtę.

Zinome, kad už tai negausime

nei davinio, nei atlyginimo.

Tai zinome, Viešpatie, tai zinome

ir kartu su tavim vis tebetriūsiame.

Ir Zinome,

kad ant šitos padangtės

turėsime padaryti dar tūkstantį ir tūkstantį kartų

tu pačią tragiškai komišką išdaigą

be pagyrų

ir be plojimų.

Tai zinome, Viešpatie, tai zinome

ir kartu su tavim vis tebetriūsiame.

NORIU SVAJOTI

Nebesekite man pasakų,

nes ateinu iš labai toli

ir žinau visas pasakas.

Nebesekite man pasakų.

Papasakokite

ir pakartokite šį sapną.

Sudaužykite,

sukulkite veidrodžius

sunaikinkite kūdras,

kilpas,

žiedus,

užtvaras,

tinklus,

spastus,

ir visus lygiagrečius kelius.

Nes nenoriu,

nenoriu,

nenoriu,

nenoriu,

nenoriu, kad mane pasakom užliūliuotų;

nes nenoriu,

nenoriu,

nenoriu,

nenoriu, kad man pasakom užčiauptų burną

ir užmerkų akis

nes nenoriu,

nenoriu,

nenoriu, kad mane pasakom palaidotų;

nes nenoriu,

nenoriu,

nenoriu,

nenoriu būti prikalts laikas,

nei noriu save matyti vandenyje,

nei taip pat būti žemėje,

nei noriu susigūžti ir būti pririštas kaip seilių siūlas...

Noriu būti vėjuje,

noriu būti vėjuje,

noriu būti vėjuje.

Noriu, noriu... svajoti... svajoti!

Esu kirminas, kuri svajojau... ir svajojau...

vienadien skraidysias vėjuje!

Įvertė P. Gaučys

LEON FELIPE, neseniai miręs ispanų poetas, buvo labai nuoširdi ir nerami dvasia, vis ieškanti naujų horizontų ir naujų išraiškos priemonių. Iš pradžių jis buvo vaistininkas, vėliau aktorius ir galiausiai ispanų literatūros profesorius JAV, Panamoje ir Meksikoje. Nusivylęs ispanų pilietiniu karu, apėjo tėvynę ir ilgus metus išgyveno Meksikoje. Jo kūryboje jaučiame ramaus gyvenimo ilgęsi. Jo lyrika galima laikyti maldom keliautojo, kuris ieško ramybės ir poilsio, tačiau kuris niekad ir niekur jų neranda. Savo žmogiška poezijos sam

Meno dovanų derlius New Yorko miesto salėse

L. Šukytė pastebėta "Aidoje"

VYT. ELSEIKA
("Draugo" spec. korespondentas
New Yorke)

Šiame, pasauliniame didmies-tyje ir didžiuliam, bent pasta-raisiais metais, kultūros įvykių žininy, Kalėdų ir Naujųjų metų švenčių dienomis gyventojai iš dalies net su pykčio nuotaikomis sutiko gamtos ar naujųjų transporto mokėsių "išdaigas". Tačiau turėjo ir gražios progos pasigėrėti kultūrinio gyvenimo dovanomis.

Tai buvo dienos, kai šešių-aštuonių colių sniegas beveik paraliažo didmiesčio gyvenimą antrąją Kalėdų dieną (nuo snie-go nebuvo apšalę dar nė pir-momis sausio dienomis). Tai bu-vo laikotarpis, kai niujorkiečiai skubėjo į daugiau kaip tris mėne-sius pavėluotą Metropolitan ope-ras atidarymą (ir kai gėrėjos scenoje nematomos L. Šukytės balsu) ar džiaugėsi savo tarpe turį Katherine Hepburn lygio dramos aktorę, vėl žiūrovus nu-stebinusią "Coco" veikale.

Pagaliam, kaip įprasta, buvo gyvas ir muzikinis šio miesto gy-venimas — švenčių dienomis, pavyzdžiui, žiūrovai išpildo bent penkis Vienos berniukų choro koncertus. Atidaryta visa eilė naujų, neeilinių parodų. Filmų kritikai visuos trijų miesto dienraščių paskelbė savo nuo-monę apie geriausius 1969 metų filmus.

Ekranuose, kaip ir kitur JAV-se, jau šeštą kartą siaučia nau-jas James Bond (Lazenby) su neįtikėtinais triukais, Hitchcock parodė naują filmą — "Topazą", žiūrovai, kinus lanką, aplamai, neilgoje skūstis.

Jau daugiau skundėsi požemi-nių traukinių ir autobusų kelei-viai, keli jų milijonai — nuo sausio 4 d. nebeteko pigios va-žmos, vos po 20 ct. ir dabar mo-ka po 30 ct. Tačiau ir šiuo at-žvilgiu jie laimingesni už Chica-gos ar St. Louis gyventojus.

Metropolitan vėl įprastam lygyje

Ne tik pats New Yorkas, bet ir pasaulis stebėjosi per ilgai užtruksiais unijų pasitarimais su Metropolitan operos vadovybe atlyginimų pakėlimu klausimu. Galima drąsiai teigti: tie pasita-rimai buvo nepaprastai įgrise, palikę net neskanus įspūdis.

Na, baletu ar choro dalyviai dabar gaus maždaug po 1,000

dol. ar daugiau mėnesinio atly-ginimo, bet ar tai pateisinama? Nukentės ir opera ir miestas ir patys žiūrovai, nes teks kelti bi-lietų kainas, skubiai ieškoti nau-jų pajamų šaltinių arba... jei tai nepavyktų, visai likviduotis.

Tuo tarpu opera gruodžio 29 d. pradėjo pavėluotą, vos 13 sa-vačių sezoną Verdi "Aidos" o-pe-ra. Premjeroje pasirodė tradi-cinis sąstatas: juodoji Leontyne Price Aidos vaidmenį, Richard Tucker — Radames, Irene Dal-lis — Amneris ir Robert Merrill — Amonasro. Na, dar pridurki-me, kad Lilija Šukytė dainavo žynę, nors... buvo girdimas tik jos balsas.

Operos pastatymas buvo aukšto lygio, liudijo rūpestingą pasiruošimą. Šio ir kitų spektak-lių orkestrui vadovavo italai diri-gentai — su Francesco Molina-ri - Pradelli priešaky.

Pirmoji savaitė operoje liudi-jo: ji turi ištikimų gerbėjų, lan-kytojų netrūkdavo, bilietų buvo nelengva gauti. Tačiau vis vien ties operos ateitimi yra pakibęs neaiškus šešėlis.

Tuo tarpu gi, bent ligi balan-džio mėn. pradžios, opera, šalia kai kurių koncertų, bus repre-zentacinė šio krašto kultūros iš-raiška, na, žinoma, ir patraukli vieta viso pasaulio turistams.

Šukytė ir operos planai

Tiesa, visų dienraščių muzikos kritikai, "Aidos" pastatymą ver-tindami, mūsų Šukytės — nema-tomame žynės vaidmeny nepa-stebėjo... Tačiau neblogai ve-damo dienraščio "Long Island Press" kritikas Byron Belt, prie-šingai, lietuvių ypatingai išskė-lė.

Jis rašė: "Verdi numetė idealų vaidmenį sopranui-žynei mal-dykos scenoje. Malonus (žavin-gas) balsas už scenos vakardie-sios premjeroje priklausė Lilijai Šukytei. Mes su nekantrumu lau-kiame, vildamiesi daugiau ją iš-girsti ir pamatyti."

Žinoma, ateity, kiek patyrė-me, Šukytė dainuos svarbesnes o-perų partijas.

Tuo tarpu, operos spektakliai

tebevyksta. Naujų metų išvaka-rėse pastatyta "Tosca" su Rena-ta Tabaldi. Sausio 8 d. įvyko pir-moji sezono premjera: Mascagni "Cavalleria Rusticana" ir Leon-cavallo "Pajacai."

Šiose pagr. vaidmenyse pasiro-dė kiti, negu anksčiau buvo nu-matyta, solistai: pirmojoje — negrė Grace Bumbry, antrojoje — graikų sopranas Stratas.

Atsisakė keturių premjerų

Dar vyko ir Puccini "Bohe-mos" spektakliai. Kėlė dėmesį sausio 10 d. atnaujinta Mozarto "Užburtosios fleitos" premjera, su pirmą kartą šioje operoje di-rigavusiu lenku Skrowaczew-skiu ir bent trimis New Yorke dar negirdėtomis, solistėmis — sopranais.

Dar laukiama kitos premjeros — Bellini "Nórma", betgi dėl il-go tarypymosi su unijomis ope-ras vadovybei teko atsisakyti net nuo keturių, iš anksto buvusių numatytų, naujų pastatymų — operų "Siegfried", "Orfejūs ir Euridice", "Freischuetz" ir "Bo-risas Godunovas."

Iš pėnai ar užpėnai buvusių premjerų opera numato atnau-jinti dvi Richard Strauss'o ope-ras, itin pavykusius pastatymus: "Der Rosenkavalier" ir "Die Frau ohne Schatten." Atnaujint-as ir Wagnerio "Der fliegende Hollaender."

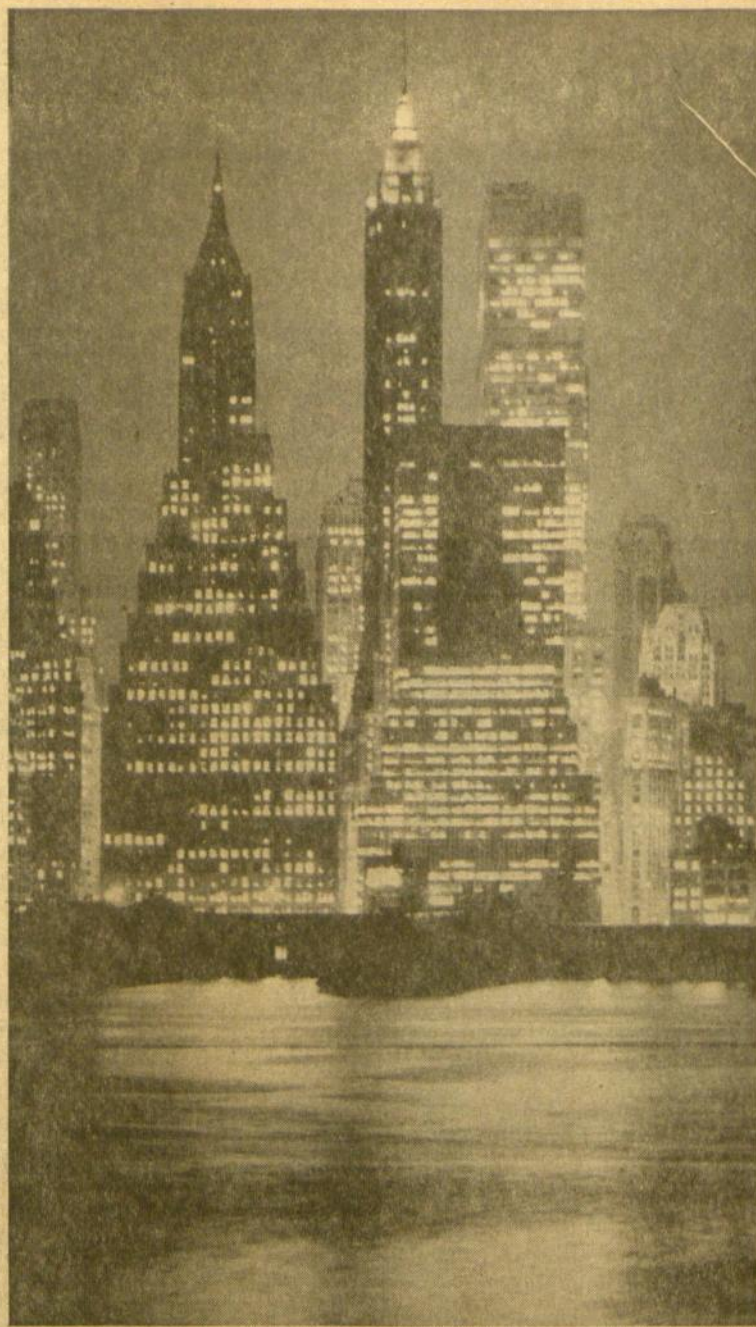
K. Hepburn su "Coco" tebėra dėmesio centre

Iš 23 dramos teatrų ties Broad-way vienas vis tebekreipia ne tik pačių niujorkiečių, bet ir gau-sių turistų dėmesį. Tai — Mark Heffinger teatre gruodžio mėn. antrojoje pusėje pastatytas "Co-co" spektaklis su žinomąja, var-giai su kuo nors palyginama Ka-therine Hepburn.

Tai gana banali istorija apie Paryžiaus Gabrielle Chanel, ne tik kvėpalų moterims, bet ir ma-dų įžymybė bei meistrė.

Kaip teisingai "New York Times" skiltyse pastebė žinoma-sis teatro kritikas Walter Kerr, kur tik teatro scenoje pasirodo Hepburn, tik ji ir tiktai — ji, Hepburn užburia žiūrovą. Ar ji pasirodo blaivi, ar įkaušusi — žiūrovas temo ne prancūzė Chanel, bet tik Hepburn.

Taigi, Kotryna mums prime-

Ziemojantis New Yorkas

Nuotrauka Vytauto Maželio

na, pvz. mūsiškį Petrą Kuberta-vičių, o gal ir Stasį Pilką — žiū-rovas scenoje, Kauno valst. dra-mos teatre, tematė Kubertavičių ar Pilką, bet, ne — sakysim, Ša-rūną ar "Klastos ir meilės" Fer-dinandą.

Ta prasme, Kubertavičius ar Pilka taip labai buvo skirtingi, palyginus su Henriku Kačinsku — šis scenoje, juk, niekuomet nėra buvęs Kačinsku, bet tuo he-rojum, kurį jis vaizduodavo.

Kaip ten bebūtų, tačiau bent šiuo metu "Coco" traukia mas-es ir, kaip teko išgirsti vienos niujorkietės - lietuvės nuomonę, ji patyrusi, jog bilietų tegalima gauti vos balandžio mėnesiui... Žmonės masiškai skuba ir per-ka iš anksto...

Kitos premjeros — mažiau į-domos. Bent apie pusę repertu-

aro, tai vis antri ar net treji me-tai tebevaidinami muzikaliniai spektakliai, kaip žydiškasis "Fid-dler on the Roof" (stebėtinai žy-dų solidarumas, "savo spektaklį vis gerbiant atsilankymu...") ar "Hello, Dolly", "1776", ar vis žiūrovus traukias "Hair", pasku-tinio dešimtmečio teatre išraiš-ka.

Būtų neteisinga nepaminėti ir jau trejus metus tebevaidinamos muzikalinės smulkios pjesės "Curley McDimple" ir svarbiau-sia, kad joje tebevaidina lietuvi-aitė, solistės L. Juodytės 9 m. am-žiaus dukrelė Janina.

Ji jau virto garsenybe, bet apie ją ir patį pastatymą — kitą kar-tą.

Gausus filharmonijos koncertų derlius

Koncertų, orkestrų ar solistų atžvilgiu New Yorkas toli pralenkia kitus didžiuosius krašto miestus, kaip Chicago ar Los Angeles, ir, atrodo, šiuo požū-riu yra pranašesnis ir už Pary-žių.

Todėl jei teatro srity čia vy-

rauja "musicals" ar šiaip retes-nis, dėmesio vertas spektaklis, tai koncertų salėse, kaip ir anks-čiau, ir dabar nestinga pirmae-lio lygio, koncertų, aukštos kla-sės, žinomųjų meisterių — in-strumentalistų, ne retai ir voka-listų.

Štai, sausio mėn. pradžioje la-bai sėkmingai pasirodė Solti di-riguojamas Chicagos simfoni-nis orkestras (laikomas vienu geriausių visose JAV-se). Dar prieš šio koncertus ir po jų dve-jose salėse, naujoje filharmonijos salėje (Linclon centre) ir seno-joje Carnegie Hall net devynis koncertus išpildė Maskvos filhar-monijos orkestras, K. Kondraši-no ir J. Temirkanovo diriguojamas. Šalia rusų solistų (smuikinis ko Oistracho ir kt.), poroje kon-certų solistu buvo pianistas van Cliburn.

Sėkė ir kiti koncertai: smuiki-ninkas Menuhin, pianistas A. Rubinstein (aišku, bilietai buvo išpirkti bent prieš 6 savaites...), toliau numatyti Londono simfo-nijos orkestras, gitaristo A. Seg-

via koncertas, paties New Yor-ko simfoninio orkestro koncertai (dirig. L. Bernstein), vėl Pitts-burgho orkestras ir t. t.

O kur dar paskirų solistų kon-certai... Kaip minėta, Vienos ber-niukų choras savo tradicinėse ka-lėdinėse gastrolėse, kaip ir vi-suomet žavėjo publiką.

Filmai vis labiau traukia...

James Bond, tai ne vienintelė šventinė prašmatnybė ekrane. Buvo žymiai daugiau ir — ne-palyginti vertingesnių filmų. A-pie juos ir apie kritikų parink-tus 10 ar daugiau "geriausių 1969 metų" filmų — kitą kartą.

● Jurgio Baltrušaičio, žino-mo mūsų poeto, (1873-1944) ru-sų kalba parašyti eilėraščiai, pa-imiti iš 1911 ir 1912 m. išleistų knygų "Žemės laiptai" ir "Kal-nų takas", išleisti okup. Lietuvoje rusų kalba, 537 psl. apimties knyga, 10,000 egz. tiražu. Įva-dinį žodį parašė A. Turkovas, i-liustravo dail. V. Lisauskas.

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET Telef. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS,
RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pl., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pirmadienis ir ketvirtadienis nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadienis nuo 12 iki 5 v. v.

1970 Plymouth - Duster

Plymouth Valiant Duster 2-Door Coupe

Kaina nuo \$1,995.00

25 mylias su vienu galionu
PLYMOUTH, VALIANT - BARRACUDA, ROAD RUNNER,
G T X, FURY — DUSTER

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
4030 ARCHER AVENUE — PHONE VI 7-1515

Šiaurietiška vėsa Čiurlionio galerijoje, Chicagoj

(Atkelta iš 3 pusl.)

ma; "Atodėkė", "Krantinė", "Ledai pajudėjo".

Jeigu vienam ar kitam paveiks-le ir nutyksta raudonos, gelto-nos ar kurios kitos šiltesnės spal-vos lašai, tai vis tiek jie nėra liepsnojantys, o tik žėri, lyg palik-to ir dar neužgesusio medžiotojų laužo žarijos, bekrasėje žiemos platybėje. Toks įspūdis įkūnija-mas net nebūtinai peizažiniuose užmojuose, bet ir išskirtinio geru-mo daiktinėje ir spalvinėje kom-pozicijoje "Natiurmortas su bon-kom".

Kaip ir čekagiečio dailininko Jono Kelečiaus, taip ir Vytauto Remeikos gana mėgiama tema, sakytume, pilkoji vargingųjų kvar talų "romantika". Tik, žinoma, kiekvienas jų šlame giminingame siužete yra originaliai savas. Žiū-rėdamas į Remeikos šios temos darbus, pastebai labai apgalvotą, bet priekinį išlūpą neiškištą, savotiškai giluminę, ne tik spalvinę, bet ir prasminę mintį. Pavyzdžiui — "Žiemos rytas". Vertikalinė, aukštyn kopiančių namų kom-pozicija, išdėstyta gaiviai balto snie-go fone, kone simbolizuoja pra-sidedančios dienos ūpą, kada po nakties poilsio jaučiamas toks drą-sus žingsnis aukštyn. Kai tuo tar-pu kitas paveikslas — Žiemos va-karas — yra lyg ir poilsui at-gulusi horizontalinė kompozici-ja, rami, be daiktų ryškių formų ir be spalvų dinamikos. Tai tik lengvas miego alsavimas, anot vėl

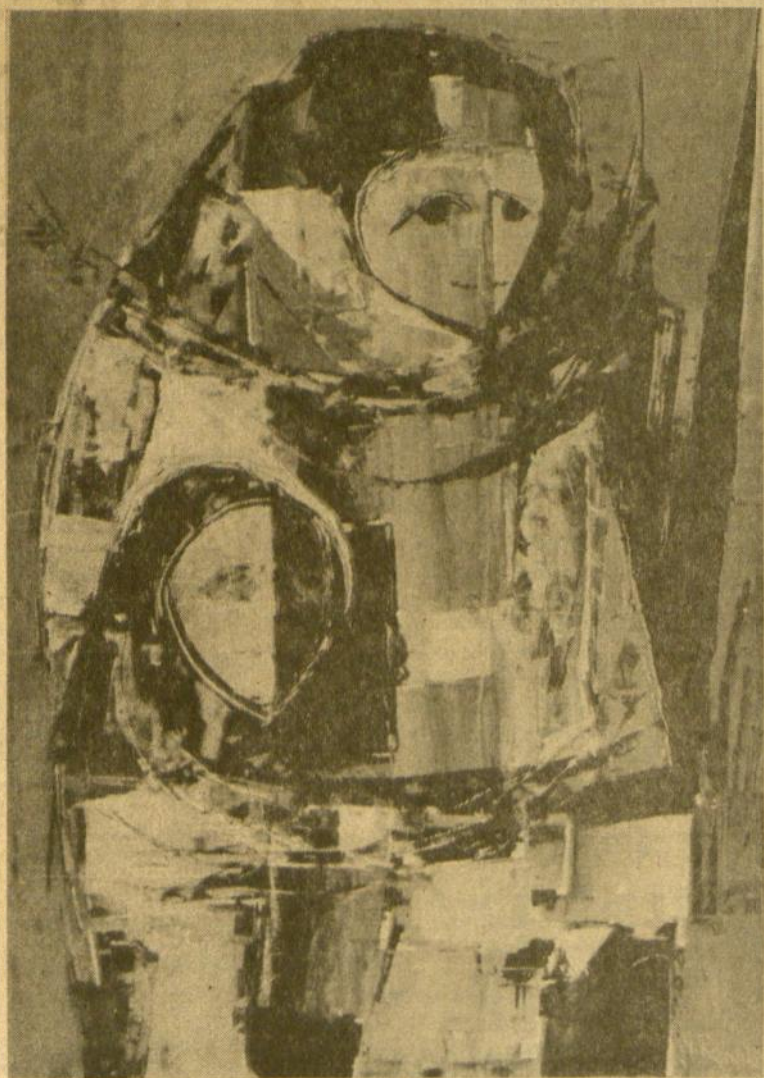
kito H. Nagio poezijos rinkinio pavadinimo, mėlyname sniege. Tačiau vis dėlto vakaro geltona,

tiesiog aukso spalva žėruojantis paveikslas yra "Seštadienio vaka-ras". Artėjančios nakties fone

skurdaus priemiesčio namų eilė čia taip aplieta kone mistiška gel-tona šviesa, kad visas paveikslas tampa lyg ten gyvenančių žmo-nių nepasiekiamo geresnio pasau-lio svajonė.

Vytautas Remeika pačiu tik-ruoju terminu yra modernus dai-lininkas. Tačiau ne toks, kuriam pakaktų vien abstraktizmo srovės. Daiktas ir žmogus daugelyje pa-veikslų yra dailininko didžiuoju taikiniu. Ypač žmogus Remeikos paveiksluose yra labai įdomus. Tai ne dinamikos ir dvidešimto am-žiaus siaubingų greičio figūros, o daugiau ramios, kone gotiško-jo sustingimo skulptūros, į tave žiūrinčios didelėmis, veriančiomis akimis. Tuo statišku ir tomis akimis Remeika žiūrovui gali pri-minti net Vytauto Igno paveiks-lų žmones. Tačiau Igno žmogaus šaknys glūdi nuoširdžiai primity-vioje mūsų liaudies tapyboje, kai tuo tarpu Remeikos figūrinių pa-veikslų nei fonas, nei giluminės ištakos nėra liaudinės. Net ir Re-meikos labiau špachtelinis spal-vų klojimo būdas rodo, sakytu-me, ne jausminiai impulsyvų, bet taiklių ir apgalvotai išieškotą ir modernios kultūros patirtimi už-tikrintą darbą.

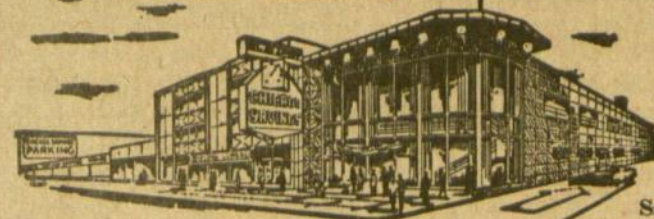
Kiekvienu atveju Vytautas Re-meika Chicago atvežė įdomią savo darbų parodą, kurios nema-čiusiems čekagiečiams šį sa-vaitgalį dar yra gera proga ją pa-matyti.

Vytautas Remeika

Šiaurės vaikai

Chicago Savings and Loan Association

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.

5 1/4%

Certifikatų sąskaitos

Certifikatai išduodami tūks-tantinėmis. Mažiausia turi būti \$1,000. Pelnas mokamas kas trys mėnesiai

4 3/4%

Ant visų knygelių sąskaitų

NUOSIMCIAJ PRISKAITOMI KAS DIENĄ ISMOKAMI KAS TRYS MĖNESIAI

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- Vacation Club
- College Bonus Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- Christmas Club
- Insured Family Savings
- Notary Public Service
- Free community rooms for your organiz'n meetings
- Cash checks and pay all family bills with our spe'l money order checks
- Sell & redeem U. S. Bonds
- Two large free park'g lots
- Save-by-Mail Kits
- Travelers Checks
- Safe Deposit Boxes

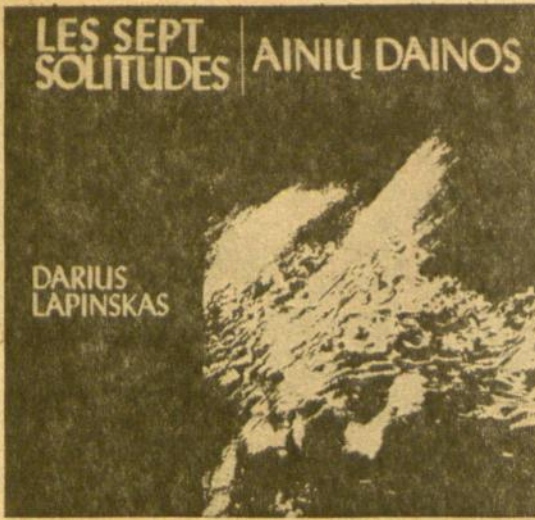
Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30

Siame numeryje recenzuojamų trijų plokštelių apžvalga

DARIUS LAPINSKAS – IDĖJŲ IR INICIATYVOS KOMPOZITORIUS

Trijų naujų plokštelių pasiklausius

BALYS CHOMSKIS

1969 metų pabaigoje RCA Victor išleido Dariaus Lapinsko "Les sept solitudes" (žodžiai O. Milašiaus) "Ainių dainų" (Stempužienė ir orkestras), Leono Barausko "Arlekino meilė" ir Aldonos Stempužienės arijų plokštes. Visos trys išrašytos Vokietijoje su Stuttgarto simfoniniu orkestru, diriguojant pačiam kompozitoriui.

Darius Lapinskas, pasirinkęs O. Milašiaus savitą dainų rinkinį, sukūrė balsui ir orkestrui reikiamą ir arijų formoje naują, kūrybiškai brandų, vokalinį veikalą. Jei po trumpo orkestrinio blykstelėjimo iš poezijos rečitatyvė išsivėrija juoda pesimizmo versmė — "numirėliai, mažiau numirę už mane", tai arijoje muzika atsargiai skaidrina nuotaiką, iš spalvingo ir subtilaus orkestro, iš klasiško melodijos tembro suspindi viltis, grožis: gyventi!

Darius Lapinskas yra idėjų kompozitorius, bet turįs talentą jas paversti muzika, opera, drama. Jo kūryba — labai kondensuota, vientisa, ekonomiška, turinti savo originalų stilų melodijoje ir orkestro kalboje.

"Ainių dainos" ir "Mergaitės

dalia" skiriasi vien laiko tolais. Jei "Mergaitės dalioj" liaudies melodijos, lydimos moderniu orkestriniu akompanimentu, ištraukiamos į šių dienų kultūros šviesą, tai "Ainių dainose" ieškoma jų giminės lopšio. Vaizdinis fleitos, mušamųjų instrumentų ir fortepijono spalvingumas, įsiterpdamas liaudies besimoduliuojančią melodiją, kelia išpūdį, jog žmogaus jausmai susilieja su gamta ir sugestyviai gena mintį ten, kur gimsta liaudies menas. Ar "Ainių dainos" sulauks tokio pat pasisekimo kaip "Mergaitės dalia", sunku pasakyti, nors kompozitoriaus idėja — įdomi, o, gal būt, ateičiai ir labai vaisinga.

Aldonos Stempužienės dainavimo karjera yra tampa surišta su Lapinsko kūryba. Čia jos vargas, čia jos ir garsas. Kiekviename kompozitoriaus pastatyte jai atitenka svarbiausias vaidmuo. Nenuostabu, kad kartais kyla klausimas, kodėl tik tas vienas švyturys Lapinsko vizijoje? Jai atsako aplamai pats muzi-

kinis gyvenimas. Dar ir šandien yra daug garsių dirigentų, instrumentalistų, dainininkų, kurie atmetinai nesidomi šiuolaikine muzika. Klasikų ištekliai yra dideli, dar neišsėmiami, puikūs keliai praminti, tai kam vaikytis naujo vėjo laukuose? Tad pašauktųjų skaičius į avangardistų vynuogyną yra kol kas ribotas.

Aldona Stempužienė, apdovanojama tvirta muzikine klausa ir talentu, pakelia sunkių intervalų ir slidžių frazių našatą. Impresionistinis balso charakteris su melancholiškais priemaišomis sukuria kompozitoriaus tembrinį koloritą ir atskleidžia jo idėjas. "Les sept solitudes" — "Septynios vienatvės" yra gražiausias solistės biografinis puslapis. Be to, Stempužienė susėmė po rečitalius išbarstytas Bizet, Ponchielli, Verdi, Saint-Saens, Gluck ir Rossini gražiausias arijas ir įdainavo su orkestru, Lapinskiui diriguojant, į atskirą plokštelę, kuri suteiks operos mylėtojams taipogi daug džiaugsmo.

Leono Barausko pasakotojo plokštelė yra surežisuota muzikiniu formos principu, primenantį iš Marcel Proust knygos vieną skyrių: šeima klausosi muzikos. Jauną ir žilą plauką ji skirtingai veikia ir kelia prieštaraujančius jausmus. Juliaus Kaupo "Arlekino meilė", paremta Lapinsko muzika, virsta jausmų kontrastu, o Meko "Vasaros naktys" kelia ilgesį, monotonišką nerimą. Jei žemaitiška pasaka ir žemaičių stiprybė, pakalta veiksmo išraiška, kutena širdį, tai liaudies pasaka "Močekas", dainuojant Stempužienei, Kučėnienei ir Maciukevičiui, virsta dra mos paveikslu. Leono Barausko plati improvizacijos skalė, natūraliai moduliuojant balsą, juokina ir gaudina.

Plokštelės yra meninė prekė, kur įdėta daug laiko, darbo ir pinigų. Knyga gali gyventi ir be skaitytojų ir net po šimto metų nenustoti savo žavios jaunystės. Plokštelė — daugiau laikino pobūdžio ir technikos produktas, ji prašosi būti girdima dabar. Reikia tikėtis, kad šitas trijų menininkų puikus darbas taps "best-seleriais" mūsų išieivijoje.

4.000. Pusė to siuntinėjama nemokamai bibliotekoms, gubernatoriams, spaudai, vyskupams.

Sąlygos neleidžia didesnio tiražo. Prenumeratoriai daugiausia lietuviai. Buvo padarytas eksperimentas: išsiųsta 30-čiai knygynų sąskaitos, kad užsimokėtų už siunčiamą "Lituanus". Vienas knygynas tuoj pranešė, kad jam nebesiuntinėtų, tačiau 29 knygynai užsiprenumeravo, vienas net ir iš Afrikos.

"Lituanus" Švedijos universiteto studijose

Gaunama daug laiškų, kai kuriuose esama kritikos, bet daug ir prielankumo. Reikalaujama ir senesnių numerių. P.vz. kalbos reikalams skirtas numeris net viename Švedijos universitete parinktas studijiniams lingvistiniams skaitymams. Deja, tas numeris jau išsėmęs.

Tik du centai į dieną

"Lituanus" yra dirva prisidėti prie lietuviško reikalo kiekvienam lietuviui. Iki šiol ta pareiga atlikta neblogai. Prenumerata — 5 dol. į metus — yra mažiau negu 2 centai į dieną, o juk rūkoriaus nesunkiai net 50 ct. dienai išleidžia tabakui.

Gaila tik, kad gal dauguma lietuvių net iš viso nežino, kad yra toks "Lituanus".

Žurnalą dabar daugiausia leidžia inžinieriai, daktarai, griežtųjų mokslų atstovai. Mažiau čia telkiasi humanitarai.

Fundacija

"Lituanus" žurnalą tvarko Lituanus fundacija, į kurią narius skiria studentų sąjunga. Paskirti Fundacijos nariai veikia visai savarankiškai, be priklausomybės studentų sąjungai.

Tikrumoje šiuo metu prie "Lituanus" dirba tik keli žmonės, ir darbo yra ypatingai daug. O reikia, kad kiek galint daugiau lietuvių susidomėtų ir į talką įsijungtų.

"Lituanus" neprašo šimtinių, o tik 5 dol. į metus — prenumeratai: Adresas: "Lituanus", P.O. Box 9318, Chicago, IL 60690.

Vasario 16 d. dovana

Vasario 16 d. proga gražu būtų, kad "Lituanus" žurnalą lietuvių šeimos sau užsiprenumeruotų, vaikams užprenumeruotų.

Didelis laimikis, kad "Lituanus" yra mikrofilmuojamas Ann-Arbor universitete.

Tokios rūšies leidinys mūsųose yra vienintelis. Jeigu jo mes negalėtume išlaikyti, kam mes ir bėgome iš Lietuvos?

Klubai ir organizacijos, kurios skirsto savo pelną, turėtų prisiminti "Lituanus" ir skirti dalį pelno šiam žurnalui.

Gražiai pasitarnavęs žurnalas

Po J. Bagdono ir J. Kučėno pranešimo kalbėjo V. Kasnūnas, A. Pužauskas, J. Jasaitis, kun. J. Prunskis. Iškeltas reikalas, kad apie "Lituanus" žurnalą daugiau informuotų spauda, lietuviškas radijas, mūsų televizijos valanda. Būtų gerai, kad susidarytų veiklių žmonių komitetas, kuris organizuotų žurnalui paramą.

Jaunieji intelektualai leidinių turėtų gausiau remti savo straipsniais. Jau ligi šiol "Lituanus" gražiai yra pasitarnavęs supažindindamas amerikiečius su mūsų poezija, drama, beletristika, menu, su kitais kultūriniais laimėjimais. Tas pastangas reikia uoliai tęsti.

Universitetuose dirbą mūsikiai ir besimoką studentai turi pasirūpinti, kad jų mokslo įstaigos bibliotekoje būtų "Lituanus". Lietuvių bendruomenės apylinkės gražiai pasitarnautų į miestų bibliotekas įvesdami "Lituanus". Čia bendras reikalas ir visų jungtinės pastangos mielai laukiamos.

Spaudos konferencija vyko J. Jasaičio namuose, Chicagoje, kur susirinkusieji buvo šeimininkų malonaus vaišingumo liudininkai. Susipažinus su žurnalo padėtimi, visiems darė gilų išpūdį nuo stabus pasiaukojimas J. Bagdono ir J. Kučėno, kurie be jokio atlyginimo skiria ilgą valandą šitam lietuviškos kultūros žibintui kitataučių šviesuomenėje.

Mūsų lietuviško kultūrinio idealizmo barometras

"Lituanus" jau penkiolikos metų

JUOZAS DAUGAILIS

Spaudos žmonės "Lituanus" žurnalo redakcijos koordinatorius Jonas Bagdonas ir reikalų vedėjas Jonas Kučėnas painformavo apie pastangas periodiniu leidiniu pateikti JAV mokslo įstaigoms ir vadovaujantiems asmenims faktus, liečiančius lietuvių kultūrinius laimėjimus praėity ir dabarty. To siekia "Lituanus", kuris jau susilaukė 15 metų sukakties.

Pirmieji žingsniai

Ji įsteigė 1954 m. studentai, baigusieji lietuviškas gimnazijas. Norėta apšviesti kitataučius, informuojant apie Lietuvą ir lietuvių tautą.

Kai 1954 m. Navy Pier salėse buvo tarptautinė mugė, kur stipriai dalyvavo studentija, ten pirmą kartą pradėta skleisti ir "Lituanus". Tik tada dar nedrąsiai, neturint pilno pasitikėjimo dėl jo ateities. Tačiau žurnalas stiprėjo ir patraukė dėmesį net profesūros.

"Lituanus" buvo persikėlęs į New Yorką, kur jį tvarkė Vygantas, Klimas, Kavolis, parodydami daug pasišventimo. Ten žurnalas išbuvo iki 1964 m., kada buvo perkeltas į Chicago, kur juo rūpinosi dr. Remeikis. Pakeistas formatas į knygos pavidalą. Susidurta su lėšų sunkumu, vėlavimais, bet buvo stengiamasi kliūtis nugalėti.

Du entuziastai redaktoriai

Ir dabar neišgyventa stoka lėšų, straipsnių, talkininkų. Šiuo metu teturima du entuziastai re-

daktoriai: dr. Klimas ir dr. Skrupskelis, kurie yra didelio pasiaukojimo vyrai ir stengiasi "Lituanus" išvežti.

Naujos platinimo pastangos

Paskutiniu metu "Lituanus", panaudodamas moderniškuosius Amerikos metodus, eina į visuomenę, siekdamas laimėti naujus skaitytojus. Pirmą naujiems prenumeratoriams buvo duodamas šampanas, ir šitai daug ką išjudino. Dabar gautas, dėka A. Vaškevičiaus, importuotas šokoladas,

"Lituanus" redakcijos koordinatorius Jonas Bagdonas (kairėje), "Rūtos" ratello mergaičių globėja seselė Marija Hermanna ir "Lituanus" reikalų vedėjas Jonas Kučėnas.

Prof. W. Schmalstiegas, "Lituanus" žurnalo red. prof. A. Klimas ir žurnalo reikalų vedėjas J. Kučėnas.

kuris bus dovanojamas prenumeratoriams. Neseniai išsiuntinėta 15.000 brošiūrų atsisaukimų, ieškant susidomėjimo šiuo žurnalui.

Nemažas rūpestis pasivyti su "Lituanus" spausdinimu. 1969 metų yra išėję du numeriai. Tre-

tysis numeris jau spaudoje, turės išeit sausio pabaigoje. Jo temą sukasi apie vertimus į lietuvių ir iš lietuvių kalbos. Ketvirtasis numeris — Gedimino susirašinėjimas su popiežiumi.

Gautas į anglų kalbą vertimas visų Mačernio "Vizijų". Jos bus dalis ketvirto numerio, papildant puslapius dar Kezio nuotraukomis. "Lituanus" kaip tik dar neturėjo foto meno gausėnių iliustracijų.

Visuomenės parama

1965 m. dėl "Lituanus" buvo surinkta 14.000 dolerių. 1966 m. buvo irgi vėjus, bet tada daugiau dėmesio ir aukų suėmė Jaunimo kongresas. Vėliau, ryšium su įsivėlusiu politiniu momentu, "Lituanus" gerokai nukentėjo.

Žurnalo "Lituanus" išleidimas metams kainuoja apie 12.000 dol. Kaip žinome, JAV-se vienos šeimos išlaikymas kainuoja metams apie 10.000 dol. Visa lietuviškoji visuomenė Amerikoje gali juk "vieną šeimą" išlaikyti — tiek lėšų turėtume sutelkti "Lituanus" dabarčiai ir ateičiai kasmet.

Gaila, kad yra atsilikimo prenumeratoriuose. Reikia raginti, besistengiant išrinkti prenumeratas. "Lituanus" tiražas —

EXPERT BODY WORK COLLISION EXPERTS
A. & J. STANEVICIUS
PROGRESS-PAŽANGA
Moto, Karoserijos (Body), Sparnų (Fender) Pilnas Pataisymas
Plaunamo — Ištepamo — Dažomo
2637 W. 47th St., Tel. LA 3-9663
Chicago, Illinois 60632

DRAUGO KNYGYNŲ KATALOGAS
siunčiamas nemokamai kiekvienam kas jį užsisako paštu ar telefonu LU 5-9500.
Knygos suskirstytos pagal savo turinį į 15 skyrių ir sugrupuotos alfabeto eile.
Katalogas apima visas laisvajame pasaulyje išspausdintas lietuviškas knygas, daugumą lietuvių autorių anglų kalba knygų ir ribotą skaičių lietuviškų knygų, kurias galima gauti DRAUGE.

foto V. MAZELIS
• vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
• portretūra
• meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai
Tel. — HY 7-4877
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

We Offer To Savers
SAVINGS CERTIFICATE
5 1/4% 5%
6 or 12 MONTH \$10,000 or MORE
6 or 12 MONTH \$5,000 or MORE
4 3/4% per annum
Passbook Savings Accounts
Paid Quarterly
Computed and Paid as of: Mar. 31 — June 30 Sept. 30 — Dec. 31
Savings certificates issued for six months or one year — in minimum amounts of \$5,000.00, and thereafter in multiples of \$500.00. Earnings are paid at maturity.

Mutual Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION
2212 W. CERMAK RD., Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-7747
PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

SKIP'S Self Service LIQUOR STORES
1) 5515 SO. DAMEN AVE.
2) 5996 SO. ARCHER AVE.
All Phones WA 5-8202
Telef. — 735-2345

WHITE CROWN ALCOHOL	Fifth \$5.19
V.S.O.P. COGNAC	Fifth \$4.98
Bottled in France	
GIN & VODKA	Quart \$3.39
	3 for \$10.00
STRAIGHT BOURBON 90 Proof	Quart \$4.49
FULL LINE Of Prepared COCKTAILS	each \$2.98
CALIFORNIA BRANDY	\$3.79
	3 for \$10.50
BEAM COLLECTOR BOTTLES, now only	— \$9.95
CALIFORNIA CHAMP.	Fifth \$1.69

KULTŪRINĖ KRONIKA

● Rašytojo - dramaturgo Algirdo Landsbergio paskaita, laisvo pokalbio forma, apie dramaturgią apšvietimą, apie sceninio veikalo rašymo techniką, apie savikritiką ir pan. įvyks rytoj, sausio 18 d. (sekmadienį) 11 val. priešpiečiai Jaunimo centre, Chicagoj. Po šio vakaro jo dramatos "Penkių stulpų turgaus alkštėje" premjeros, šitas sekmadieninis susitikimas ir pokalbis su gyvu autorium žada būti ypač įdomus ir intriguojantis. Susitikimą rengia ir visus kviečia ateitininkų studentų Korp! Šatrija.

● Rašytojas Jurgis Gliuda ir vėl laimėjo. Šiame "Dirvos" novelės konkurse ir vėl pakartotinai laimėjo losangelietis Jurgis Gliuda. Konkursui buvo pristatyta 15 novelių. Jury komisiją sudarė: Petras Balčiūnas, Kęstutis Gaidsiūnas ir Viktoras Marifinas. Premiūtoji novelė pavadinta "Šalia milžinų". Konkurso mecenatas yra čekagietis Šimas Kašellionis, tam reikalui davęs 300 dol. Tokiu būdu "Dirvos" novelės konkursui iš viso įsiai įau yra davęs aštuonias premijas.

Šių metų novelės konkurso laureatas, kaip žinome, yra vienas produktyviausių mūsų rašytojų, nuolat ir nenavargstantis dalyvaujantis įvairiuose literatūros konkursuose ir juos vieną po kito vis laimės ir laimės. Pirmą kartą mūsų literatūriniam gyvenime susidarė tokia situacija, kad staipmena būna jau ne Jurgio Gliaudos laimėjimas, bet konkurso baigmė be Jurgio Gliaudos pavarde.

● Režisierius Vytautas Valiukas, šiuo metu gyvenęs New Haven, Conn., savo laiku davęs ryškių sceninių pastatymų Chicagoje ir New Yorke, rimtai planuoja šiais metais pasirodyti su marionetų (lėlių) teatru. Valdinimui tekstas jau yra sukurtas. Dailininkas Vytautas Ignas padarė lėlių ir dekoracijų eskizus.

Lėlių teatru Vyt. Valiukas įgyvendina senąją svajonę ir nori, kaip pats juokiasi, išpirti anksčiau duotą "vekselį". Paruošiamieji marionetų gaminių darbai jau pradėti.

● Profesorius Paulius Galaunė 80 metų. Lietuvos menotyros kūrėjas Paulius Galaunė šves 80 metų amžiaus sukaktį sausio 25 dieną. Nepriklausomoje Lietuvoje P. Galaunė buvo žinomas ne tik kaip Čiurlionio galerijos, vėliau V.D. Kultūros muziejaus direktorius Kaune, bet ir kaip mokslininkas. Jis pirmasis parašė universitetinį veikalą apie lietuvių liaudies meną, paskelbė eilę studijų iš Lietuvos meno istorijos, paruošė kelis lietuvių liaudies meno parodų katalogus bei studijas svetimos kalbomis. Rašė jau 1920 metų "Dainavos" kultūros žurnale, redaguotame F. Kiršos ir B. Sruogos. Vyt. D. universiteto humanitarinių mokslų fakultete dėstė lietuvių meno istoriją, lietuvių liaudies meną ir slavų tautų meno istoriją.

Paulius Galaunė priklausau reikšmingi nuopelnai, organizuojant atsikuriančios Lietuvos meno parodas užsieniuose: 1925 metais Italijoje, 1927 ir 1935 m. Paryžiuje, 1931 metais Švedijoje, kultūros žurnale, redaguotame F. Kiršos ir B. Sruogos. Vyt. D. universiteto humanitarinių mokslų fakultete dėstė lietuvių meno istoriją, lietuvių liaudies meną ir slavų tautų meno istoriją.

Nuo 1956 iki 1968 metų prof. Galaunė redagavo ir parašė įvairius šešiams lietuvių liaudies meno serijos albumams, išleistiems Vilniuje. Savo atsiminimų dalį P. Galaunė paskelbė 1967 metais "Muziejninko novelėse". Dabar profesorius jau pensininkas, gyvena Kaune. gbt

● Rimvydas Kriščiokaitis, fizikos daktaras, dirba Harvardo universiteto elektronų akseleratoriaus mokslinėje laboratorijoje. Praėjusių metų lapkričio mėn. Harvardo universitetas ir Mass. Technologijos institutas, kurių žinioje yra tasai akseleratorius, išleido dr. Kriščiokaičio darbą "Theoretical considerations of a spin polarized electron source based on elastic electron-hydrogen spin exchange collisions". Studijos koautorius yra Wu-yang Tsai iš Jeffersono Fizikos laboratorijos Harvarde. R. Kriščiokaitis yra suplanavęs ir pastatydinti

Rašytojas Jurgis Gliuda, "Dirvos" novelės konkurso laureatas.

nes savą laboratorijos dalį, kur su padėjėjais vykdo naujus atominės fizikos bandymus. Trys kiti dr. Kriščiokaičio moksliniai straipsniai buvo paskelbti 1965-1967 metais. gbt

● Mahatmos Gandhi gimimo 100-ųjų metinių minėjimas gruodžio 11 d. įvyko Vilniaus universiteto Aktų salėje. Minėjimą surengė "Kultūrinių ryšių su užsienio šalimis" Indijos sekcija.

Kalbėjo sekcijos pirmininkas doc. Rič. Mironas, paruošęs spaudai "Sanskrito vadovėlį". Apie Gandžio asmenybę kalbėjo V. Bagdonavičius, gi apie Gandį ir Vydūną — A. Gudelis. Dar kalbėjo iš Indijos atvykęs inžinierius Singh ir Indijos pasiuntinys Maskvoje patarėjas A. Damudaran. Konerte dalyvavo, savo metu koncertavę Indijoje, solistas V. Adamkevičius, birbyninkas R. Budrys ir kanklininkė B. Simonaitienė. (E)

● Vilniaus rašytojai pastataroju metu plečia kultūros ryšius su Lenkija. Rašytojas Albinas Žukauskas, drauge su Vyt. Sijos Gira lapkričio mėn. lankėsi keliuose Lenkijos miestuose (Varšuvoje, Krokovoje, Gdanske, Sopote, Gdynėje ir kitur) vilniškės ELTOS korespondentui pareiškė: lenkų leidykloms padėjau paruošti naujus lietuvių literatūros leidinius.

Zukauskas pažymėjo, kad jau

MOVING
Perkrauste baldus iš arti ir toli.
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters.
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

Dail. Vytauto Remeikos darbų parodą Čiurlionio galerijoje, Chicagoj, sausio 10 d. atidarant. Kalba rašytojas Marius Katiliškis.

greitu laiku Lenkijoje pasirodys plati lietuvių prozos ir poezijos antologija, pradedant M. Daukša, baigiant šių dienų rašytojais, be to, rengiama lietuvių naujosios poezijos antologija, informacinis leidinys apie "Lietuvos TSR" ir lietuvių literatūros ištraukos, skirtos lietuvių mokykloms Lenkijoje.

Didelis talkininkas, šiuos leidinius ruošiant, esąs Z. Stoberis, ligšiolinis lietuvių kalba viešintelio laikraščio Lenkijoje "Aušra" redaktorius. A. Žukauskas pridūrė, kad, 1970 metais pradedant, "Aušra" virsianti periodiniu laikraščiu. (E)

● Miręs kalbininkas prof. J. Balčikonis, pasirodo, kai kieno okup. Lietuvoje laikomas... keistuoliu ir jo veikla bei įnašas kalbotyrai nuvertinami bei sumenkiami. Tai atspindėjo "Nemuno" žurnale (1969 m. nr. 10) paskelbtame A. Stadelninko straipsnyje "Vienu keistuoliu mažiau."

Protestuodami prieš tokį straipsnį, vienuolika Balčikonio mokinų ir buvusių bendradarbių piktai atsakė laiške "Literatūros ir Meno" savaitraščiui, "Ar tų pagarba ir dėkingumas mokytojų?" (nr. 47). Laiške nurodoma, kad J. Balčikonis buvęs "šviesia ir tauria asmenybe, iki paskutinio atodūsiu išlikęs aiškaus proto ir atminties, didelis pedagogas ir mokslininkas, visą savo gyvenimą atidavęs gimtosios kalbos ugdymui". (E)

● "Literatūros ir Kalbos" serijinio leidinio 10 tomas išleistas Vilniuje, 526 pusl. Tomas yra skirtas lietuvių literatūros ryšiams su kitų tautų, ypač su ru-

šų, gudų ir lenkų literatūra. Straipsnių anotacijos ir turinys patalpinami Lietuvos universiteto suruoštas Vilniaus universiteto kolonų salėje Lietuvių kraštotyros draugijos rūpėšiu sausio mėn. pradžioje. Lituonistai J. Balkevičius, A. Kučinskaitė, K. Griegas ir J. Kvederaitis skaitė pranešimus lietuvių kalbos tyrimo klausimais.

● Dail. Ant. Zmuidzinavičiaus dar nepriklausomybės metais surinktas liaudies meno drožinių — vėlinių rinkinys išliko ir karo metu audrose. Neseniai šie drožiniai buvo nufotografuoti, paruošti spaudai ir išleisti atskiru menišku leidiniu. Spaudai gi parengė Pr. Porutis, dail. Rimantas Dichavičius. Atspausdinta 100 nuotraukų, 114 psl. knyga išleista 25,000 tiražu. Seniausiaji vėlinių drožiniai siekia 1906 metus.

● Du armėnų rašytojai, atvykę į Kauną, paprašė jiems parodyti Salomėjos Neries kapą, ties buv. Vytauto, D. Muziejaus rūmais. Svečiai pasipiktino, nes rudens gelės ties paminklu buvusios įmertos į skardines. Anot armėnų, "juk jūs turite nuostabios keramikos"...

SAŽINĖ IR ŽMOGAUS ELGESIO TYRIMAI

Vis gausiau pasirodo veikalų, kurie religiją daugiau koordinuoja su dabarties mokslo pažanga. Vienas jų yra nedidelis savo apimtimi, bet reikšmingas savo prasme R.H. Springerio "Conscience and Behavioral Science"

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užaugty foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmadienį ir ketvirtadienį vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PROspect 6-8998

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išplaustyti paveikslų rėmai—pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai—metalu aplieti rėmai.

2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. VIRginia 7-7258 - 59

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% **4 3/4%**

Mokamas už Vieną Metų Certificatų sąskaitas Minimum \$5,000.00

Pinigai įnešti iki 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
SEŠTAD 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels)

Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6 - 7777

Val.: kasdien 7 v. r. - 7 v. v., šešt. 7 v. r. - 3 v. p.p.
Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas **MIRAS CESAS**

(išleido Corpus Books, Washington, 1969 m. 41 p., 75 c.). Kaip leidinio viršely pažymima, autorius išryškina, kad eksperimentinių mokslų pasiekti žmogaus elgesio tyrimai padės žmogaus sąprasme. Autorius skatina, kad Bažnyčia būtų uoli naujųjų mokslų tiesų integravime į savo teologines sąvokas. Jeigu Bažnyčia, užuot pasisavinusi naujai sėkmingas mokslo tiesas, tegins tik senąsias koncepcijas, ji pasidarys archaiška senovės relikvija, kuri neimponuos išlavintam žmogui.

Autorius žmogaus veismų moralumo vertinime išryškina didelį žmogaus sąžinės balso reikšmingumą. Šioje šviesoje ir mūsų partizanai, kurie savo sąžinės vedami, baimindamiesi, kad nebūtų priversti išduoti kitus, susisprogdindavo, negali būti smerkiami, o jų herojiška auka turi būti atitinkamai įvertinama.

J. Pr.

since 1914...

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4470

MIDLAND B-vė patarnauja taupanti ir duoda namams įsigyti paskolas. Dėkojame už pasitikėjimą ir esame pasiruošę Jums patarnauti ateityj. Sas-tos apdarnstos iki \$20,000.00.

Frank Zogas, President

4 3/4% **5 1/4%**

PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Paid and Compounded Quarterly

6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES (Minimum \$1,000)

LUIS AUTO REPAIR
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
TELEF. — 436-3699

KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

NAUJAI PERTVARKYTAS
DIAMOND HEAD
RESTORANAS & LOUNGE

PASIELO JUMS DIDELĮ PASIRINKIMĄ AMERIKIETIŠKŲ VALGIŲ
O JEIGU JUMS PATINKA EGZOTIŠKI VALGIAI, pasirinkite JAPONIŠKĄ MENIU.

Tropikiniai gėrimai — mūsų specialybė

Padavėjos apsirenge "kūmono" rūbais
Jums ir jūsų draugams čia patiks sustoti prieš ar po teatro. Priešpiečiai (LUNCH) duodami nuo 11 val. ryto. Šeštadieniais atdara 4 v. popiet. Sekmadieniais 12 val. dieną Pirmadieniais uždaryta. Dėl rezervacijų — TELEFONUOKITE 925-1678

Diamond Head
RESTAURANT & LOUNGE
3321 WEST COLUMBUS AVE. (Arti 79th ir Kedzie Ave.)
Savininkas Edmundas Mačiulis

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmadienį ir ketvirtadienį, 9-9 val.; antradienį, trečiadienį ir šeštadienį, nuo 9 iki 6 val. sekmd. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

Siuvimo Mašinos — Dulkių Siurbliai

- BERNINA
- NECCHI
- ELNA
- VIKING
- PFAFF
- SINGER

ELECTROLUX
HOOVER
EUREKA
KIRBY
ROYAL
IR KT.

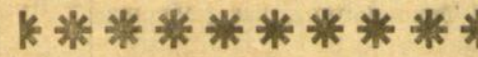
Parduodame nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurblius, prietaisus laimoms ir sulygonis. Turime dalis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose.

B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners

4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702
Vedėjas Arvydas M. DIRINIS

NAUJI LEIDINIAI

Idomi rašytojo metamorfozė

Albinas Baranauskas, PASAKA IR VYSNIOS. Eilėraščių. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1969 m. Viršelis dail. Magdalenos Stankūnienės. Rinkinys 64 psl., kaina 2 dol., gaunamas "Drauge".

Šitas Albino Baranausko poezijos pluoštas mūsų išvijos literatūroje yra tikrai maloni staigmena, o taipgi tam tikro posūkyje jam žinimas ir paties rašytojo kelyje. Alb. Baranauską ilgą laiką žinojome kaip puikų mūsų prozos meistrai: novelių bei apsakymų rinkiniai — "Sniego platumos" (1965 m. Aidų premija), "Kalvos ir lankos" (1959 m.), o romanas "Karklupėnuose" 1965 metais yra laimėjęs "Draugo" romano konkursą.

Bet jau kuris laikas mūsų periodinėje spaudoje vis apščiau matydavome Alb. Baranausko eilėraščių. Nemažą jų pluoštą dabar sukaupto vienoje knygoje, jau bus galima išsamiau kalbėti ir apie Alb. Baranauską poetą. O jis knygos aplanko parašėte aptariamas šitaip:

"Jo eilėraščiai yra savito sukirpimo, taupūs žodžiais ir vaizdais, tartum lietuviškos pakelės Rūpintojėliai. Jis yra naujas savo tematika ir sprendimais, tėvynės nostalgijos išgyvenimu ir pračties atkūrimu dabartyje. Paprasti žodžiai iš po jo plunksnos plaukia naujais pavidalais, gaivinančiu šviežumu, nuširdžiu į kiekvieną daiktą, net smulkmeną išvelgimu. Bet kartu jo poezija yra šių dienų poezija — moderni, taikli, tekanti kartais ramiu vandens čiuroleniu, kartais šokanti šuoliais ir staigiai pranykstanti už horizonto.

Pasaga ir vyšnios — tai gili os įtamos, jautrių išgyvenimų ir sodrių vaizdų eilėraščių rinkinys. Savo modernumu jis bus artimas skaitytojams, įpratusiems į šio krašto šokiruojančią poeziją, bet tėviškės ir tėvynės ilgesio realizavimu jis bus neužmirštamasis ir vyresniems, kurių širdyse dar tebeaidi nenumalšinamas ilgesys. Skaitytojas keliaus su poetu per tėviškės laukus, žiemos pusnis ir kančių atžymėtus netolimos pračties įvykius."

Vaižgantas, RIMAI IR NERIMAL. Išleido Pedagoginis liuanistikos institutas Chicago 1969 m. Mecenatas — Lietuvių tautinės sąjungos Cicero (16) skyrius. Redagavo Domas Velička, jo parašytas ir leidinio įvadas. Apipavidalinimą prižiūrėjo dail. Adolfas Valeška. Zodynėlis sudarė Rimas Černius. Spaudos darbus atliko M. Morkūno spaustuė. Tai, kaip pirmojo puslapio dedikacinis įrašas rodo, "mažas paminklas dideliui žmogui Vaižgantui jo gimimo šimtaisiais metais". Prieš akis didelio for-

dyse dar tebeaidi nenumalšinamas ilgesys. Skaitytojas keliaus su poetu per tėviškės laukus, žiemos pusnis ir kančių atžymėtus netolimos pračties įvykius."

Albino Baranausko knygos viršelis — Stankūnienės medžio raižinys.

MŪSŲ SPARNAI, 1969 m. gruodžio mėn. Nr. 27. Lietuvių evangelikų reformotų žurnalas. Leidžia Lietuvos Evangelikų reformotų kolegija tremtyje. Redaguoja Jokūbas Kregždė, 2439 W. 51st St., Chicago, Ill. 60632. Administruoja Jonas Palšis, 5718 S. Richmond St., Chicago Ill., 60629. Tiražas — 2000 egz., kaina — auka.

MUZIKOS ŽINIOS, 1969 m. gruodžio mėn. Nr. 4. Leidžia ALRK Vargonininkų bei kitų lietuvių muzikų sąjunga. Išeina 4 kartus per metus. Redaktorius V. Mamaitis, anglų kalbos redaktorė L. Stukienė. Metinė prenumerata 3 dol., atskiras numeris 1 dol. "Muzikos Žinių" redakcijos, administracijos ir Sąjungos centro valdybos adresas: 209 Clark Place, Elizabeth, N.J. 07206. Žurnalas spausdinamas gerame po-

ano lafkotarpio Vaižganto kalbų ir straipsnių rinkinys, gyvai skaitytojui pristatęs nuotaikas ir problemas, prieš žengiant pasukutinį žingsnį nepriklausomybėn. Leidinio kaina 1 dol.

FIRST CONFERENCE ON BALTIC STUDIES. Summary of Proceedings. Edited by Ivar Ivask, University of Oklahoma. Publication of the Association for the Advancement of Baltic Studies I. Tacoma, Washington 1969. Cover Design: Ilmar Rumpeters, Library of Congress Catalog Card Number: 70-84210. Copyright 1969 by the Association for the Advancement of Baltic Studies, Pacific Lutheran University, Tacoma, Washington 98447.

Tai 1968 metų pabaigoje Marylando universitete vykusiose Baltų studijų dienosose skaitytųjų paskaitų bei pranešimų santraukos. Leidinys parengtas, tiek mokslinė, tiek metodologine prasme labai gerai. Tai graži ir sėkminga pastanga sukauptomis lietuvių, latvių ir estų, daugiausia jaunosios mokslininkų kartos, jėgomis kelti laisvajame pasaulyje kultūrinės bei politinės Baltijos tautų problemas rimto akademinio lygio plotmėje. Leidinys 128 psl., plačiau apie jį bus kitos savaitės kultūriniam priede.

Juožas Strolia, LIETUVOS VYČIO PEDSAKAIŠ. 1940-45 m. atsiminimai ir įspūdžiai. Chicago Lietuvos literatūros draugijos leidinys 1969 m. Knyga 176 psl., kaina 2 dol. Tai neseniai mirusio žinomo mūsų kompozitoriaus Juozo Stroliaus gyvai ir intriguojančiai aprašyti ano daug kam iš mūsų lentingojo penkmečio įvykių asmeniškieji pergyvenimai.

MŪSŲ SPARNAI, 1969 m. gruodžio mėn. Nr. 27. Lietuvių evangelikų reformotų žurnalas. Leidžia Lietuvos Evangelikų reformotų kolegija tremtyje. Redaguoja Jokūbas Kregždė, 2439 W. 51st St., Chicago, Ill. 60632. Administruoja Jonas Palšis, 5718 S. Richmond St., Chicago Ill., 60629. Tiražas — 2000 egz., kaina — auka.

MUZIKOS ŽINIOS, 1969 m. gruodžio mėn. Nr. 4. Leidžia ALRK Vargonininkų bei kitų lietuvių muzikų sąjunga. Išeina 4 kartus per metus. Redaktorius V. Mamaitis, anglų kalbos redaktorė L. Stukienė. Metinė prenumerata 3 dol., atskiras numeris 1 dol. "Muzikos Žinių" redakcijos, administracijos ir Sąjungos centro valdybos adresas: 209 Clark Place, Elizabeth, N.J. 07206. Žurnalas spausdinamas gerame po-

Politinio pamušalo tendencingas filmas STASĖ SEMENIENĖ

Filmas "Z" yra atsakymas tiems, kurie teigia, jog tik tai seksu persunkti filmai sutraukia žiūrovų eiles. Minėtame filme nėra nė menkiausios sekso ar plikumo scenos, o teatras prikimštas.

Lygiai taip pat, kaip kad raidė "V" partizanų būdavo išbraižoma ant sienų vokiečių okupuotoje Europoje, taip šiandien ir Graikijoje raidė "Z" yra naudojama tu, kurie priešinas dabartiniam režimui.

Toji raidė reiškia "Jis gyvena" ir tai taikoma pirmajai graikų aukai. Gregorios Lambraakis buvo vidutinių kairiųjų atstovas parlamente, kuris buvo nužudytas 1963 m. gegužės 22 d. Pradžioje jo mirtis atrodė esanti gryna eismo nelaimė, bet vėliau buvo atidengtas apgalvotas sąmokslas.

Šis filmas sukasi apie ramios kalbos graikų medicinos profesorius ir vadą Taikos draugu, organizacijos, protestuojančios prieš JAV-ų Polaris svedinių įrengimus Graikijos žemėje.

Šis filmas oficialiai yra uždraustas rodyti Graikijoje ir jaunajam režisieriui Costa-Gavras uždarytos durys į minimą kraštą, kaip ir graikų aktorei Irene Pappas.

Vertinant menišką filmo pastatymą, vis dėl to neįmanoma neužsukti ant politinio-filosofinio vežimo kovingųjų kairiųjų, kurių simpatijos, nudažytos per daug jau rožiniai, gaubiasi apie pieriųjų, iliustruotas. Prie kiekvieno numerio duodamas taipgi priedas "Lietuvių muzikų vardynas": tai jau kuris laikas J. Žilėvičiaus rašomas mūsų muzikologijos leksikonas, kurio prie naujo "Muzikos Žinių" numerio ši kartą pridėta jau 113-120 psl.

minimą filmą. Neperdaug ir mėginta dangstyti apsimetimo skraiste.

Filmas rutuliojasi kaip koks de-tektyvinis šiurpulingas pasakojimas. Daktaras, universiteto profesorius ir kairusis parlamento narys (Yves Montand), žygiuojąs su savo pasekėjais, negauna salės susirinkimui.

Belieka atvira aikštė, kurioje jis ir užmušamas, neva tai nusigėrusio sunkvežimio vairuotojo, o faktinai primuštą lazda pasislėpusio toje mašinoje.

Policija pateikia "oficialią" versiją, tačiau specialus investigatorius (Jean-Louis Trintignant) pradeda surasti siūlo galą į policijos ir kariuomenės sąmoklo kamuolį. Išvadoje: policijos vadas įsakė nužudyti profesorius, kaltininkai susekti ir, atrodo, pagaliau gėris ir teisingumas laimi.

Tačiau neilgam. Ironiškas epilogas sarkastiškai vysto, kad nusikaltusieji nenubausti, partija, kuriai priklausė nužudytasis, nelaimi. Kariškasis įsikšimas 1967 m. panaikina rinkimus.

Yves Montand profesorius rolyje ir Irene Pappas, jo liūdno veido žmona Elena, sklandžiai perdavusi našlės išgyvenimus, yra filmo žvaigždės, tačiau per trumpai švyti ekrane, kad paliktų giliai išbaigtą charakterį. Ypač pirmojo nužudymas filmui nė neįpusėjus (kaip kad "Psycho" filme), yra žiūrovui neįprasta.

Tačiau, iš tikrųjų, dramos tvirta šerdimi palieka Jean-Louis

JOSEPH VENCKAUSKAS Remodeling Contractor
Atlieka visus namų taisymo darbus
2622 W. 69th St., 434-0626

PASIRODYK, KAD ESI LIETUVIS

Už 50 centų atsiimsi jums gražų spalvotą VYTIES ženklą, meniškai atspausdintą. Ženklas lengvai užlipdomas vidų automobilio lango. Su užsakymu siųskite 50 centų už kiekvieną ženklą, kartu pridėkite sau adresuotą voką su 6 ct. pašto ženklų.

Rašykite šiuo adresu:
VYČIO ŽENKLAS
P.O. Box 254, West Hartford, Conn. 06119

HIGH RATES

CURRENT RATE
4.75%

PER ANNUM ON REGULAR SAVINGS

5.25%

PER ANNUM ON INVESTMENT BONUS \$1,000 MIN.

Savings insured up to \$20,000.
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

10% — 20% — 30% pigiau mokėst už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

A. VILIMAS MOVING
Apraustas perkraustymas įvairių atstumu
823 WEST 84th PLACE
Telef. FRontier 6-1882

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNŪS (LACKAWICZ) 3424 W. 69th Street 2314 W. 23rd Place Tel. REpublic 7-1215 Tel. VIRginia 7-6672	POVILAS J. RIDIKAS 3354 S. Halsted Street Tel. YARds 7-1911
PETRAS BIELIŪNAS 4348 S. California Ave. Tel. LAFayette 3-3572	JURGIS F. RUDMIN 3319 S. Lituania Ave. Tel. YA 7-1138-1139
ANTANAS M. PHILLIPS 3307 S. Lituania Ave. Tel. YARds 7-3401	VASAITIS — BUTKUS 1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

Trintignant — tyrinėjantis tai Akademinės prošvaistės kos teisėjas.

Į filmą įsigilinus, nelieka abejonės, kad jis yra propagandinis, besistengias nuteikt žiūrovą prieš dabartinį Graikijos režimą. Drauge jis pasitarnauja ir Amerikos kraštutiniams kairiesiems, visokiems SDS ir Panteroms, besiekiantiems niekinti policiją ir kariuomenę. Už to meniškai pastatyto filmo, teisingai pasmerkančio neleistinus policijos ir kariuomenės veiksmus, vis dėlto matosi komunistinė tendencija suniekinti įstatyminę tvarką saugančias institucijas. Jeigu tokie režisieriai siekia taikos ir laisvės, kodėl jie nesusuka filmo apie dėl laisvės kovojusius ir žuvusius Baltijos kraštų partizanus, kodėl neiškelia kovotojų prieš Sovietų Sąjungos kolonializmą ir jos imperialistinį grubuoniškumą. Tegu filme būna pasmerkti atskirų policijos ir kariškių nusikaltimai, bet vaizduoti policijos ir kariuomenės atstovus tik kaip su-

(Atkelta iš 8 psl.)

ALBINA: Ne! Kaip tavo mirtis padės žmonijai? Aš pasisakau už gyvenimą.

ANTANAS: Kokį gyvenimą? Kokiai žmonijai? Aš partizanas pasisakau ir mirsiu už geresnį gyvenimą tobulesniam pasauliui.

PASAKOTOJA: Penki stulpai turgaus aikštėje...

Gi mes su tuo ir baigsime šį trumpą pašnekesį. Nesaugu čia stovėti aikštėje. Dvasios pripratūs. Bet jūs mielieji... krškitt! Kulkos kairė!

M. Smilgaitė

MAZEIKA & EVANS FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS

TĒVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st Street Tel. 476 2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09

AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESI OG NUO MR. NELSON SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3914 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste.
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

EUDEIKIS

Laidotuvių Direktoriai

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Trys Moderniškos Koplyčios

4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YARds 1741-2

EARN **5 1/4%** PER ANNUM ON \$1000 INTEREST COMPOUNDED DAILY

Standard Federal pays 5 1/4% interest per annum on savings certificates of \$1,000.00 or more. Issued for 6 months.
A 90 day gold eagle passbook account which pays 5% per annum (\$50.00 minimum) is also available. Regular passbook savings earn 4 1/4% per annum. Interest is compounded daily, paid quarterly.
Savings in by the 10th earn from the 1st.

STANDARD FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago
Assets over \$141,500,000.00 - Reserves and Surplus over \$12,000,000.00 (more than twice the legal requirements)
Federal Charter ■ Federal Supervision ■ Justin Macklewich, President
4192 Archer Avenue at Sacramento ■ Chicago, Illinois 60632 ■ VI 7-1140
HOURS: Mon., Thurs. 9 A.M.-3 P.M. ■ Tues., Fri. 9 A.M.-4 P.M. ■ Sat. 9 A.M.-12 Noon ■
We'll Do Business Transacted

AKADEMINĖS PROŠVAISTĖS

Redaguoja Aleksandras Pakalniškis, Jr.

Rankraščius siųsti šiuo adresu: "Akademines Prošvaistės", 3948 S. Artesian Ave., Chicago, Ill. 60632

KODĖL NE SU "LITUANUS"?

Tur būt, retas mūsų akademinio jaunimo narių nebus girdėjęs apie anglų kalba leidžiamą žurnalą "Litanus". Girdėjusių, tiesa, greičiausiai bus daugiau, nei ji mačiusių, varčiusių, skaičiusių. Iš mūsų jaunimo nuolat galime girdėti nusiskundimų, kad jiems sunku skaityti lietuviškus laikraščius, knygas, nes jų lietuvių kalbos žodynas ribotas, mažas, nepakankamas.

Tokiu atveju, angliškas "Litanus" turėtų būti itin populiarus ir laukiamas kiekvieno lietuvių kilmės jaunuolio. De'a, taip nėra. Pasitikrinus leidėjų kartoje matome, kad iš lietuviškojo studijuojančio jaunimo šis žurnalas turėtų susilaukti žymiai didesnio dėmesio. Būtų itin pravartu, kad mūsų jaunimas reguliariai

projektu, tai jau visai kita šnekta apie "Litanus". Šis leidinys kaip tik, daugumoje yra tvarkomas vidurinio ar jaunesnės kartos žmonių, kurie visad yra atviri sau, gyvenamajai aplinkai ir laikui. Todėl, kiekviena talpa visad su dėkingumu ir dėmesiu laukiama. Čia tin gera proga pasireikšti mūsų jaunimui, ir savo nuomonėmis ir patarimais ir aktualia medžiaga. "Litanus" jokiū būdu nėra koks uždaras klubas — jis atviras visiems, kur em tik rūpi savojo identiteto išlaikymas, kurie tik domisi lietuviškuoju gyvenimu, menu, kultūra, politika, kurie gerai žino ir jaučia, kad lietuvių tauta turi neatšaukiamą teisę laisvai ir savarankiškai gyventi kitų laisvų tautų šei-

Marijos aukšt. mokyklos "Rūtos" ratelio narės talkina ekspedijuojant "Litanus" žurnalo vajuos medžiaga. Iš kairės: R. Balčiūnaitė, R. Degutytė, J. Kučėnas — (reikalų vedėjas), E. Varškytė, sesė M. Hermana — Rūtos ratelio globėja, A. Simonavičiūtė, R. Butikaite, Jonas Bagdonas ("Litanus" redakcijos koordinatorius) ir J. Marcinkevičius.

riai sektų "Litanus", nes iš jo nebūtų sunku žymiai plačiau pažinti lietuviškąsias problemas, mūsų kultūros aspektus, mūsų tautines aspiracijas. Tuo labiau, kai visa dėstoma, kiek galint prisilaikant akademinės plotmės, vengiant propagandos užuominų, tesistengiant skaitytojams teikti kiek galint objektyvesnę medžiaga, informaciją. Tie, kurie skundžiasi, kad nemoka pakankamai gerai lietuviškai, "Litanus" kaip tik turėtų sutikti visų jaunatvišku entuziazmu ir prietarimu.

Neužtenka šį leidinį vien skaityti, prenumeruoti. Yra būtina, kad su jo turiniu, su jo mintimis, būtų supažindintas kiek galint didesnis ir svetimųjų skaičius. Kodėl nepagalvoti apie būdus ir priemones savojoje Alma Mater paplatinti, parodyti, pakviesti su juo susipažinti, savo kurso draugus, savo dėstytojus ar ir visus kitus mokomojo personalo narius. Kodėl nepasiūlyti savosios mokslo įstaigos bibliotekai įsigyti ir nuolat prenumeruoti "Litanus"?

Kad ir kaip yra ribotos "Litanus" leidėjų lėšos, bet, reikalaujant, jei tik svetimieji norėtų mūsų žurnalą įsigyti, bet neturėtų tam skiriamų lėšų, administracija iš savųjų išteklių mielai pradėtų siuntinėti ir visai nemokamai. Kodėl tuo nepasinaudoti?

Je' mūsų jaunimo tarpe pasigirsta balsų, kad jie mielai jungtųsi bendrojoje veikloje, bet vienas ar kitur jie neprileidžiami, kitur nepakviečiami, dar kitur jie iš vis nėra dėdės prie... vatyviai uždariusio senimo".

Al. Gimantas

Tik 40° Celsijaus termometro brūkšnelis lygiai su lampa su Fahrenheito termometro brūkšneliu. Visi kiti skiriasi.

Reikėtų laikyti labai geru ženklu kolegų Pakalniškio ir Puodžiukaičio Lietuvos studentų sąjungos reikalų kėlimą spaudoje, nors jų kai kurie kaltinimai bei išreikšta pagieža yra be pagrindo, tiesiog visų faktų nežinojimas. Jau keletas metų iš eilės Studentų sąjungos valdybos bando visus reikalus išsivystyti ir juos išspręsti pačioje organizacijoje. Bet kai aukščiau paminėti kolegų problema persūdydami, išėjo spaudon, visą reikalą tenka čia taipgi viešai pasvarstyti.

O reikalas liečia mūsų studentišką jaunimą, kuriam, visais jėgais sukaupus, reikia tiesti ranką, nes jis aplinkos įtakoje, slysta iš lietuviybės rankų. Ypatinai pasuktiniųjų kelerių metų Amerikos studentų siautėjimas universitetuose bei nuolatinė hipių įtaka gerokai papurtė ir lietuvių studentą, palikdama jį supurtintą ir ieškantį naujųjų. Jis bando kažką idealizuoti, bando savęs ieškoti, bando viską, kas tik po ranka pakliūva... Atrodo, lyg mūsų lietuviškosios idėjos bei problemos būtų jiems nusibodę, neįdomios, nereikalingos. Be abejo, visos lietuvių ideologinės organizacijos taip pat turi daug rūpesčių naujų kelių ir metodų ieškoti. Jom rūpi, ką dabartiniam studentui duoti, norint jį patraukti ir užkrėsti ideologine dvasia. Žinoma, tokiose ideologinėse organizacijose yra jaunuolių, kurie u užsidedimu ir pasišventimu eina ideologiniu keliu, stengdamiesi ir kitus tuo uždegti. Rodos, kad ir kiti, tokį jaunuolį pasekė, nori veikti ir idėjom gyventi. Bet aplinkos vėjeliai pūstelėjus, daugelis tų kitų išsilaksto.

Tokiai situacijai esant, net ir tie idealistai praranda norą dirbti, nes, kur pajudėsi, visur lyg į sieną atsiumiši... Ir reikia tikrai gerai jėgas sukaupti, nes kitaip, visos lietuviškos idėjos ir kiti aukšti siekimai liks užmiršti.

Tuo labiau sunku Lietuvos studentų sąjungai, kuri apjungia ir ideologinių studentų organizacijų studentus. Čia tai jau didelis katilas, kuriame vyksta virimas, atšalimas ar pasiliejimas, žiūrint, kokios idėjos vyruoja, kokios bangos užėina, kokia laiko įtaka pagaua. Čia padėti negali nei valdybos, nei pavieniai idealistai, nežiūrint kas būtų pirmininku, — ar kelerių metų vadovavęs K.P. Zygas, ar dabartinis A. Augaitis...

Ir praėjusių metų pabaigos studentų suvažiavimo dalyviai neparodė reikiamo lietuviško supratimo ir pareigos atlikimo lietuvių. Pavyzdžiui: buvo duota pakankamai laiko ir laisvas pasirinkimas dalyvauti Mokslininkų suvažiavimu paskaitų cikluose ar simpoziumuose. Viskas buvo laisvai pagal kiekvieno pasirinkimą. Jau geresnių ir gausnesnių paskaitų, tur būt, nė vienas studentų suvažiavimas neturėjo ir neturės. Tai buvo aukštinė proga... Šia proga pasinaudojo labai maža studentijos dalis. Žinoma, visais laikais su paskaitų lankymu buvo sunkumų. Ligi šiol studentai apsisistodavo ir pats sąjungos suvažiavimas vykdavo tame pačiame viešbutyje, tai valdyba daug lengviau "suorganizavodavo" dalyvius paskaitoms. O šiemet viešbutiai "garsių" Lietuvos studentų suvažiavimų (ypatingai po pernykščio suvažiavimo) neįsileido. Taip valdybai nebuvo įmanoma apvažinėti visą Chicago, individus "organizuojant" eiti į paskaitas. Tos pačios "bėdos prislėgti" studentų suvažiavimo dalyviai nesiteikė dalyvauti (su maža išimtimi) nei Sąjungos suvažiavimo atidaryme, nei uždaryme, nei bet kokiuose savų reikalų sprendimuose. Tuo tarpu visi suvažiavimų metu vykę šokių vakarai nepajėgė sutalpinti dalyvių. Tad nebūtų galima sakyti, kad studentų suvažiavimas buvo negausus ir nerodė aktyvumo... Ir jeigu kalbėtume kolegų Puodžiukaičio žodžiais, tai dar "aktyvumą" parodė.

Iš valdybos daryto suvažiavime pranešimo, bus galima susidaryti vaizdą, ką šių metų valdyba perėmė iš buvusios valdybos ir kas pirmiausia reikėjo gelbėti iš kritiškos padėties... Reikėtų laikyti labai geru ženklu kolegų Pakalniškio ir Puodžiukaičio Lietuvos studentų sąjungos reikalų kėlimą spaudoje, nors jų kai kurie kaltinimai bei išreikšta pagieža yra be pagrindo, tiesiog visų faktų nežinojimas. Jau keletas metų iš eilės Studentų sąjungos valdybos bando visus reikalus išsivystyti ir juos išspręsti pačioje organizacijoje. Bet kai aukščiau paminėti kolegų problema persūdydami, išėjo spaudon, visą reikalą tenka čia taipgi viešai pasvarstyti.

Kur mes stovime ...

Valdybos pranešimas buvo šioks: **Mieli kolegės ir kolegos!**

Prieš metus šias pareigas prisėmė, ir šiandien jau reikia savo veiklą jums pristatyti. Imdamas šio darbo, žinojau, kad LSS yra visais atžvilgiais sunkioje padėtyje.

1. Perykščių metų suvažiavimas įvyko Chicago's Sheraton viešbutyje, kurio šmet, ir net keturių stėitų apylinkėje esančiųjų viešbučių, neįmanoma buvo gauti, nes jie visi yra perspėti, kad mūsų organizacija daro viešbutiams nuostolius... Kaip pavyzdžiui pernai jau pirmą dieną viešbutiui buvo padaryta 1700 dolerių nuostolių, už kuriuos visą suvažiavimą varė lauk. Tik gražiu atsiprašymu, maldavimu ir nuostolių išlyginimu šis skandalas buvo užgnaižtas. O šmet, šių faktų išdava: esame išmėtyti

per eilę metų savo veiklą nebus tinkamai užsirekomendavusi lietuvių visuomenėje.

3. Buvo pastebėta spaudoj žinutė, kad dabartinė LSS valdyba nesudarė tinkamos suvažiavimui programos, pasilikdama tik prielaimę skirti didelę reikšmę, ypač jaunų žmonių gyvenime. Bet aš norėčiau tik pastebėti, kad butiuvusių suvažiavimų paskaitose, iš 200 suvažiavusių studentų, vos apie 30 teatėjo į paskaitas. Darosi gėda, kad angažuojame žymius mūsų lietuvius skaityti paskaitas, kurie turi tam pasiruošti ir atlikti keliones, kai mes patys nesiriame tam jokios reikšmės — į paskaitas neateinam... Todėl šimetinė valdyba, pasinaudodama mūsų mokslininkų suvažiavimu, pramatė suvažiavime laiko kiek-

jėgom, buvo praveisti du vajai "Litanus" lėšų sutelkimui. Viso rezultatas: žurnalas išėjo greičiau ir dar liko lėšų sekantiems numeriams. Šiam uždaviniui atlikti buvo suaukta keletas posėdžių ir parašyta daugybė laiškų.

5. Pačiai LSS veiklai išjudinti buvo daroma, kas įmanoma. Mes kasoje pinigų, galime sakyti, neturime — tik tiek, kiek atliko nuo pernykščio suvažiavimo, nes dar iki šiol neįmanoma gauti buvusios valdybos kasos atskaitymą, nežiūrint, kad pernykštis suvažiavimas ir pavedė mums tai išreikalauti Amerikos teismo keliu. Valdyba šį suvažiavimo nutarimą iki šiol neįvykdė; ji mano, kad lietuviui garbė yra didžiausias turtas, ir jos stoka viešai nenorėtume rodyti. Kaip sekančios valdybos ir tai žiūrės, tai jau bus jų reikalas. Šitokioje padėtyje atsidūrė, nedaug ką galėjome ir išjudinti. Savo lėšomis aplankiau porą vietovių ir telefoniniais pasikalbėjimais bandžiau judinti jau ne pirmus metus miegančius skyrius. Džiaugiuos bent, kad "Litanus" žurnalas stovi tinkamoje aukštumoje, o pačios LS S veiklos darbai reikėtų ne vie-

nerių, bet kelerių metų kadencijos ir gerų lėšų. Tada ir mūsų judėjimas būtų regimas kitoj šviesoje... Kai kas spaudoje perša sugestija, jog reikia rašyti aplinkraščius, imtis pavyzdžių iš prieš dešimt ar penkiolika metų buvusios valdybų veiklos. Mes taip pat norėtume gauti ir perduoti būsimajai valdybai tokias sugestijas, kurios sudomintų dabartinį studentą šiame raketų, mėnulio kelionių, mini-skirts ir hipių amžiuje... Ačiū visiems...

Tai toks buvo valdybos pranešimas.

Baigdamas šį raštą, norėčiau padėkoti kolegoms Pakalniškio bei Puodžiukaičiui už iškilimą spaudoj Studentų sąjungos bėdų. Tik būtų labai naudinga, kad abu kolegų pozityviai reikštųsi ir pačioje LSS veikloje. Tada gal ir kitų įdėtas darbas būtų jiems daugiau suprantamesnis.

Jeigu dirbti nesiseka visiems, tai nekaltinkim dirbančiųjų, bet gal, mieli kolegias studentai, studentų tėveliai ir visa plačioji lietuvių visuomenė, rūpestingai pažiūrėkime į šių dienų nepažabotą jaunystę...

Algirdas Augaitis, Siaurės Amerikos Lietuvių Studentų sąjungos Centro valdybos pirmininkas

Pasisakymai turgaus aikštėje, arba publika ir Penki stulpai

Labas rytas. Tikiu kad gerai išsimiegojot ir dabar atidžiai skaitysite turgaus aikštėje netyčiom įvykusio susidūrimo užrašus. Susirinko "Penkių stulpų" vaidmenų dvasios: susikirto mintimis.

TARDYTOJAS: Nu partizane, kaip tau patinka skruzdėlės?

ANTANAS: Neapkenčiu. Tyčia pastatėte kančios stulpus aikštėje prie skruzdėlyno. Ant tų stulpų pakabinote partizanų lavonus. Skruzdės pamažėl sau rėplioja į viršūnę: ar reikia ką toliau sakyti? Taip pat Naujojojo Santvarkoj skruzdėmis vadiname darbsčiuosius padarus, organizuotus, paklusnius valstiečius, kurie "galvoja" vien valdžios nustatytom gairėm. Tai puikūs piliečiai! Atverkite akis. Mes partizanai priešinamės tam vis didėjančiam skruzdėlyniui. Bet, Tardytojau, kaip su tavo šešėliais?

TARDYTOJAS: Ach, tie šešėliai, jie taip ir nebaigia vaidentis. Apsupa mane ir neleidžia ramybėje gyventi. Žinoma, ne kiekvieną kartą tie patys. Keičiasi mėnesienos šviesos. Pereitą savaitę daugiausia regejau savo nuiteistųjų mirusių partizanų sustingusius veidus; vakar baugino mane tos ilgos tardymo ir kankinimo sesijos. Kartais matau senas užsispyrusias skarotas moterėles. Aukos, kankinių klyksmai ir vėl šešėliai... klyksmai, haliucinacijos. Ką? Man nusiraminti? Aš puikiai jaučiuosi. Nežiūrėkite į mane tokiom akim. Aš atlikau savo pareigą be priekaištų. Vis tiek greitai mirsiu. Palikite mane. Tie šešėl...

ALBINA: Gerai. Kovok prieš kovotojų šešėlius ir toliau. Laikas atėjo man ką pasakyti. Mūsų čia susirinkusių gyvenimą supa septynerių metų kova. Prisiminimai ankstyvesniųjų dienų dingso su pirmas karo šūviais. Pilnas išsišėmimas kraujo balose. Vienų širdžių šilumą užmušė naktys miškų gilumose. Buvau Antano sužadėtinė. Laukiau jo sugrįžtant ir dirbau kaip Tardytojo sekretorė. Aš mylėjau partizanų vadą, o jis mylėjo partizanę Gėnę. Septynerius metus laukiau...

PASAKOTOJA: Ei, Albina. Perspėjau tave. Kodėl nesiklausai? Aš viską žinanti, viską mautanti. Dabar bent klausyk mano žodžių. Mačiau pradžia trumpo gyvenimo epizodą. Karaliavo lemčiai. Visi nujautė, kaip pasibaigęs šioji kova ir vis tiek kartojo tragedija. Tėvai nesulaukė grįžtančio jaunimo. Net mažieji mirė. Kraujas susimaišė su meilės aistrėmis; šautuvų traškėjimas įgaliavo pareigūnus. Sąžines numaišė-

ne, sugniaužtą sielą prislėgė naujais kartumais. Kova tęsėsi...

PIRMININKAS: O kodėl jie kovojo? Aš ir Deputatas, Naujosios Santvarkos atstovai nepripažįstame to karo. Visi turėjo mirti. "Tie žmonės stovėjo skersai kelio istorijai".

ALBINA: Krauju ir lavonais. Meilė tik moterim palikta?

ANTANAS: Nebegrįšime į praeitį. Esame kariai...

TARDYTOJAS: Bet galėjo nebūti tos kovos ir galėjote išlikti ir kitaip gyvendami.

ANTANAS: Nusiramink. Kova...

(Nušelta į 7 pusl.)

ČIA JAU KITAS KLAUSIMAS

Šio pasaulio žmogus yra keistas.

Tur būt, tokiais žodžiais yra prasaratęs ne vienas filosofas, tyrinėdamas žmogaus siekimus, jo idealus ir t.t. Pats nesu susipažinęs su tais siekimais bei idealais. Paašikinti kodėl, galiu trumpai (ir aiškiai). Anot pažįstamų, aš — žvėris, ne žmogus. Todėl, bent mano manymu, nebūdamas žmogum, negaliu su žmonių siekimais bei idealais būti susipažinęs. Tačiau, jei manau, tai turėčiau, mano manymu, būti žmogus. Bet čia jau kitas klausimas.

Šio pasaulio žmogus yra keistas todėl, kad jis sakosi siekias to, kam jis rodo didžiausią baimę. Žmogus sakosi ieškąs tiesos, bet į tiesą jis bijo pažiūrėti. Žmogus siekia to, ko jis nenori pamatyti. Jis siekia, bet kartu ir nesiekia.

Žinoma, čia kalbama apie žmogų pačia plačiaja prasme. Žmogus plačiaja prasme — tai ne žmogus siaurąja prasme. Siaurąja prasme žmogus yra plačiai apsiskaitęs, daug klausąs, mažai kalbąs; žmogus plačiaja prasme, tuo tarpu, yra siaurų pažiūrų, plepalų maišas ir t.t. Bet čia jau kitas klausimas.

Zmonių siaurąja prasme pasaulyje yra buvę tiek, kad galiu juos visus vienu kvapu išvardinti. O plačiosios krasmės žmogaus pavyzdį parodžius, tereikia pasižiūrėti į lietuvius. Jei pradėčiau tuos pavyzdžius rodyti, tuoj būčiau visos lietuvių visuomenės nulinciuotas. Bet čia jau kitas klausimas.

Mano svarbiausias klausimas: ar aš jau tą tuščią vietą "Akademines Prošvaistėse" užpildžiau. Tur būt, taip tai ir nuostoliu rašęs.

Aleksandras Pakalniškis, Jr.

Dviveidis mano draugas studentas... Piešinys Marijos Eivaitės

po įvairiai gautas Chicagoje patalpas.

2. Kaip patys pastebėjote, šmet neturime suvažiavimo atidarymosios akademijos, nes pernai nesiteikė į tokį iškilmingą atidarymą atvykti kvieisti lietuvių organizacijų atstovai, net pačios studentų organizacijos neįstengė atsitiusti savo vėliavų... Buvo atsiušta viena vėliava ir atvyko tik vienas suvažiavimo sveikintojas. Todėl pernai iškilmingos akademijos turėjome atsisakyti, o šimetinė valdyba net nebandė to organizuoti ir suvažiavime tam laiko skirti, nes, kaip matome, LSS

vienam laisvai pasirinkti mokslininkų paskaitas, kurios, gal būt pritrauks mūsų studentų daugiau negu buvusios suvažiavimų programos.

4. Einant prie šių metų veiklos, norėčiau jus visus informuoti, kad visos valdybos dėmesys ir veikla buvo daugumo nukreipta į "Litanus" žurnalo pastatymą ir tinkamas vėžes. "Litanus" neturėjo lėšų ir net keliais numeriais buvo labai pavėlavęs išieiti. Todėl buvo "Litanus" direktoriatas papildytas ir padidintas, pakviečiant dirbti jame daugiau asmenų. Atėjus stipresnėm

Toks įvykis bus rytoj, sausio 18 d., sekmadienį, 11 val. priešpiet Jaunimo centre, Chicagoje. Kaip žinome, šį savaitgalį Jaunimo teatras Chicagoje stato jo 3 veiksmų dramą "Penki stulpai turgaus aikštėje". Tad šia proga sutikti šio veikalo gyva autorių visiems yra maloni staigmena. Taigi rytoj, po šiandieninės "Penkių stulpų" prem'eros, dramaturgas Landsbergis sekmadienio priešpiečiū (11 val. ryte) Jaunimo centre skaitys paskaitą, laisvo poka'bio forma, apie dramą, apie jos kūrimo techniką, apie savikritiką ir pan. Paskaitą rengia ir visus maloniai kviečia studentų ateitininkų Korps' šatrija. Nepraleiskime progos susitikti ir pasišnekužiuoti su vienu iš pirmaujančių lietuvių dramaturgų, kurio tie patys "Penki stulpai turgaus aikštėje" yra išversti į kitas kalbas ir jau statyti amerikiečių, latvių ir kt. scenose.

Studentiškas susitikimas su rašytoju Algirdu Landsbergiu

Toks įvykis bus rytoj, sausio 18 d., sekmadienį, 11 val. priešpiet Jaunimo centre, Chicagoje. Kaip žinome, šį savaitgalį Jaunimo teatras Chicagoje stato jo 3 veiksmų dramą "Penki stulpai turgaus aikštėje". Tad šia proga sutikti šio veikalo gyva autorių visiems yra maloni staigmena. Taigi rytoj, po šiandieninės "Penkių stulpų" prem'eros, dramaturgas Landsbergis sekmadienio priešpiečiū (11 val. ryte) Jaunimo centre skaitys paskaitą, laisvo poka'bio forma, apie dramą, apie jos kūrimo techniką, apie savikritiką ir pan. Paskaitą rengia ir visus maloniai kviečia studentų ateitininkų Korps' šatrija. Nepraleiskime progos susitikti ir pasišnekužiuoti su vienu iš pirmaujančių lietuvių dramaturgų, kurio tie patys "Penki stulpai turgaus aikštėje" yra išversti į kitas kalbas ir jau statyti amerikiečių, latvių ir kt. scenose.